

Leo Tanner i Urban Camenzind

Marija –

Božje izabranje i plan

S njemačkoga preveo i priredio Pavao Madžarević

Naslov originala:
Leo Tanner i Urban Camenzind
Maria – Gottes Erwählung und Plan
© CH-9034 Eggersriet 2006.
WeG Verlag

Predgovor

Odnos prema Mariji, Isusovoj Majci, doveo je unutar kršćanstva do velikih kontroverzi. Tko je odrastao kao katolik, pravoslavac ili anglikanac, kod njega jest ili je bila po sebi razumljiv dio vjerničkoga života. Vjernici iz drugih crkvenih zajednica imaju teološke ili duhovne primjedbe prema ovoj tradicionalnoj mariologiji, budući da vjeruju da Marija time potamnjuje jedino posredništvo Krista. osim toga da je Marija rodila Krista, ne pridaje joj se u njihovu vjerničkome životu nikakvo daljnje značenje. Stanoviti kršćani predbacuju katoličkim vjernicima čak idolopoklonstvo.

Mnogi opet hodočaste na hodočasnička mjesta, štiju Mariju i svjedoče da su Marijinom pomoću u svojim nakanama i na putu iskusili dublje nasljedovanje Krista. Zatim opet ima vjernika koji su radi iskustva pretjerane marijanske pobožnosti bili na odmaku prema Mariji.

Tako različiti načini gledanja i iskustva pokazuju da je dobro baviti se temom Marija. Ovaj kratki spis želi ukazati na puteve pristupa k Mariji, pomoći razložiti moguće nesporazume, pokušati objasniti oblike štovanja Marije, ali i ukazati na moguće krive oblike i krive stavove.

Polazišna točka su neki povijesni naputci, zatim promatramo Mariju u Svetome Pismu i u stavcima učenja (dogmata) Crkve. U jednome daljnjem poglavlju posvećujemo se njezinoj proročkoj dimenziji kakva se očituje i marijanskim ukazanjima. Poglavlje Marija i mi pokazuje što može otežati ili blokirati odnos prema Mariji. U posljednjemu odsjeku dolazi do izražaja štovanje Marije, tumače se molitve Mariji (pa i krunica), kao i smisao posvete Mariji i nošenje blagoslovljenih medalja. Na kraju spisa promatramo Mariju kao razmrsiteljicu čvorova. Ovaj spis zaključujemo jednim osobnim iskustvom.

Neka ovaj spis pridonese tomu da dar koji nam Isus nudi u svojoj Majci, možemo zahvalno primiti.

Uvod

„Zašto se mi kršćani trebamo uopće baviti Marijom? Mi ne trebamo Mariju, budući da s Kristom već imamo sve!“ Takva i slična pitanja često se postavljaju unutar Crkve ali i u ekumenskim razgovorima.

U Novome zavjetu je potpuno jasan položaj Isusa Krista. Pavao piše: *„Jer, nitko ne može postaviti drugoga temelja, osim onoga koji je postavljen, a taj je Isus Krist“* (1 Kor 3,11). I: *„Jer, jedan je Bog, jedan je i posrednik između Boga i ljudi, čovjek – Krist Isus“* (1 Tim 2,5). Isus Krist je jedan i jedini posrednik između Boga i ljudi.

A u Djelima apostolskim čitamo: *„I nema ni u kome drugom spasenja. Nema, uistinu, pod nebom drugoga imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti“* (Dj 4,12). Stoga ispovijedamo u Slavi: Ti si jedini svet. Ti si jedini Gospodin. Ti si jedini Svevišnji. Ovo „Krist jedini“ potječe iz rimskoga vremena i pokazuje da su prvi kršćani odlučno odbacivali rimski kult cara, u kojemu je dotični car bio štovan kao bog.

To dovodi do pitanja: Ako u Kristu stvarno imamo sve, koju ulogu onda ustvari igra Marija? U čemu se sastoji njezino izabranje? Koju ulogu je Marija imala i ima sve do danas u Božjemu planu spasenja? Koje mjesto pripada njoj u životu Crkve?

Nemali broj vjernika misli, budući da se Marija u Bibliji samo malo spominje, da se iz toga dade malo toga izvesti. Pritom se često previđa da Sveto pismo već u prvoj (Post 3,15) kao i u posljednjoj knjizi (Otk 12,1-6) govori o Mariji i njezinu središnjem spasenjsko-povijesnom poslanju. Dublji smisao takvih biblijskih mjesta otkriva nam se ipak tek kad te tekstove interpretiramo u svjetlu drugih biblijskih mjesta i stavljamo ih u odnos prema čitavoj Objavi.

Stoga je važno baviti se Marijom da bismo produbljenije shvatili njezino izabranje i kao posljedicu toga naš stav, tumačili respektivan odnos prema njoj. Jer ona može (i hoće) supomagati da svoj put nasljedovanja Isusa živimo s više radosti i predanja.

1.

Povijesni vidici

Isus je trideset godina živio sa svojom Majkom pod jednim krovom. Kao ni jedan drugi čovjek poznavala je ona svoga sina i bila s njim povezana. Što sve s njim nije doživjela? O čemu li su sve zajedno razgovarali?

U kratko vrijeme javnoga djelovanja Marija se zatim držalo pomalo na odmaku. Potpuno je slobodno dala svoga sina i u srcu ipak ostala s njim duboko povezana. Pa i kad se Isus kritički izjasnio prema svome obiteljskom klanu, Marija vjerno stoji uza nj sve do pod križ. Isus i njegova Majka pripadaju skupa.

Tko susreće Isusa, susreće prije ili kasnije i Mariju života. Na jednoke vjenčanju sreću braćni ljudi po sebi razumljivo i ljude s kojima je partner povezan u ljubavi, roditelje, braću i sestre, prijatelje ... Vjenčanjem dobiva partner punca i punicu. ...

Ako smo se krsnim savezom povezali s Isusom i ljubimo ga, tada ćemo ljubiti i sve one koji njemu pripadaju. To je glavni razlog zbog kojega je štovanje Marije u čitavoj Crkvi 1500 godina bilo u uporabi i po sebi razumljivo. Već u prvome stoljeću u svim kršćanskim obredima i tradicijama, poznavalo se štovanje Marije: kod grčko-pravoslavnih, sirijskih, koptskih, rimokatoličkih kršćana ... Za stare Crkve prvoga stoljeća vrijedi: Svima je štovanje Marije bilo po sebi razumljivo. Tako u Priscilčinim katakombama u Rimu već u drugome stoljeću nalazimo otisak Marije s djetetom Isusom.

Štovanje Marije i molitva njoj su vrlo stari. Najstarija molitva, koja je kao prošnja upravljena Mariji a koja nam je i danas poznata, potječe iz kasnoga trećeg stoljeća.

Kritika reformatora katoličkome štovanju Marije

Prva radikalna kritika štovanju Marije i svetaca nastupila je tek u reformaciji. Luther govori: Marija dobar uzor i Majka Božja vrši

prošnje i za nas, ali ju mi ne trebamo zazivati. Martihn Luther naziva u tumačenju Magnificata Mariju *Majkom Božjom* i označuje ju kao *bezgrješnu*. On ne osporava da je Marija Kraljica neba, ali ne želi da ju se tako naziva.¹

U Reformiranoj crkvi prihvaća Zwingli štovanje Marije ukoliko je ono biblijski obrazloženo. Calvin je odbacivao svako štovanje Marije, budući da je ono uvijek u opasnosti da postane idolopoklonstvo. S njime se slažu i većina slobodno crkvenih zajednica (baptisti i bratske zajednice). Marija je za njih doduše kao i mnoge druge biblijske osobe, uzor vjere i predanja, ali ju se ne može i ne smije u molitvi zazivati.

Razvoji u Katoličkoj crkvi

Gotovo paralelno s Reformacijom u Katoličkoj se crkvi produbio studij o Mariji. Tomu je bitno pridonijelo otkriće i širenje molitve krunice u 15. stoljeću. Posebnu poznatost i značenje dobila je krunica 1571. , kad su muslimanski Turci ugrožavali čitav kršćanski Zapad i papa Pio V. pozvao sve kršćane na čitavome Zapadu na moljenje krunice.

1531. došlo je u prosincu do Marijina ukazanja u Guadalupe u Meksiku, gdje je za to vrijeme nastalo najveće marijansko hodočasničko mjesto na svijetu. Paralelno s time Katolička je crkva

¹ Odlomak iz: Martin Luther: DAs Magnificat verdeutscht und ausgelegt (Veliča ponjemačen i protumačen) (1521.): „Jer velike mi stvari učini onaj koji je moćan, i čije ime je sveto ...“ Veličke stvari nisu ništa drugo nego to da je ona postala *Majkom Božjom* u kojemu su djelu dana tolika i tako velika dobra da ih nitko ne može pojmiti ... Treba da i u srcu bude promišljano što je to biti Majka Božja. Ona i Božju milost pripisuje Božjoj milosti, ne svojim zaslugama. *Jer premda je bila bez grijeha*, ipak je ova milost toliko izvanredna, da je ona ni na koji način nije bila dostojna. Kako jedno stvorenje može biti dostojno da bude Majka Božja? Potrebna je zacijelo i mjera da se s imenom ne odlazi predaleko, pa ju se naziva Kraljicom neba. To doduše jest istina, ali ona tako nije idol, da može dati ili pomoći, kao što neki misle, koji više zazivaju nju i utječu joj se nego Bogu. Ona ništa ne daje, daje jedino Bog, kako slijedi: „koji je moćan.“ Ona time svim stvorenjima uzim a svaku vlast i snagu i daje ju jedino Bogu.

sve dublje shvaćala Marijinu ulogu u Božjemu planu. To je 1854. i 1950. dovelo do objavljivanja dvaju dogma (vjerskih istina) o Mariji. Na temelju Marijinih ukazanja nastala su i druga hodočasnička mjesta, kao primjerice Lurd i Fatima.

– **Izjave Drugoga vatikanskog koncila 1962.-1965.**

Drugi vatikanski koncil tumačio je da se učenje o Mariji mora uvijek odnositi na Isusa Krista koji je jedini posrednik između Boga i ljudi (usp. 1 Tim 2,5): „Marijina majčinska zadaća prema ljudima ni na koji način ne zamračuje niti umanjuje to Kristovo jedino posredništvo, nego pokazuje njegovu snagu. Sav spasenjski utjecaj Blažene Djevice na ljude, naime, ne proizlazi iz neke stvarne nužnosti, nego iz Božje blagonaklonosti; on proistječe iz preobilja Kristovih zasluga, oslanja se na njegovo posredovanje, posve o njemu ovisi i iz njega crpi svu svoju snagu; on ni na koji način ne sprječava neposrednu sjedinjenost vjernika s Kristom, nego je, naprotiv, potpomaže“ (LG 60). Marijina se uloga sastoji u tome da supomaže da vjernici žive dublje s Isusom i za Isusa.

Koncilski oci su s obzirom na štovanje Marije opomenuli na suzdržanost: „Teologe, pak, i propovjednike božanske riječi zdušno opominje neka se u promatranju jedinstvenoga dostojanstva Bogorodice brižno suzdržavaju od svakoga krivog pretjerivanja te isto tako i od prevelike skućenosti uma ... Neka pravo osvjetljaju zadaće i povlastice Blažene Djevice, koje se uvijek odnose na Krista ... Neka pomnivo uklanjaju sve što bi, s obzirom na pravi nauk Crkve ... moglo dovesti u zabludu ...“ (LG 67).

– **Pralik i (najizvrsniji) uzor**

Baveći se s Marijom Crkva je kao u ogledalu sve jasnije shvaćala tko je ona i što je njezino poslanje. Drugi vatikanski koncil sažeo je ovo u dvije riječi „pralik i najizvrsniji uzor Crkve“ (LG 53).

Pralik znači: Na njoj možemo vidjeti kako si je Bog ljude izvorno zamislio. Marija nam pokazuje neiskrivljenu sliku čovjeka kao Božje slike. NA njoj možemo vidjeti što je smisao i cilj Crkve i kako izgleda

naša budućnost. Tako je Marija „model“ svakoga od nas.

Marija kao *uzor* pokazuje nam put. Marija je rekla potpuni Da Božjemu planu i kao prva začela Isusa po Duhu Svetom i to čak tjelesno. Tako se i poziv Crkve sastoji u tome da kao i Marija kaže Da Božjemu planu, začne Isusa po Duhu Svetom, dopusti mu da u nama i preko nas djeluje, i donosi ga ljudima. Tako je Marija tip Crkve, njezina idealna slika i uzor.

Uz sliku, str. 11: Marija je začela Isusa po Duhu Svetom. Time je slika Crkve: Isusa začeti, u sebi ga nositi i donijeti ljudima.

– Prebivalište Božje među ljudima

Marija kao „slika Crkve“ može zasjati i u jednoj daljnjoj povezanosti: Sveto pismo govori o Crkvi i u slici „*Božjega prebivališta među ljudima*“ (Otk 21,3). „*U njemu (Isusu Kristu) ste i vi ugrađeni u prebivalište Božje u Duhu*“ (Ef 2,22).

„Mjesto“, koje je Bog najprije izabrao za svoje prebivalište, jest Marija. „Marija je spašeno (zdravo), novo stvorenje, najdraže Božje prebivalište na svijetu. Stoga je Marija osoba koja u autentičnome smislu utjelovljuje ono što nazivamo Crkva“ (biskup Stefan Oster). Time zrači i poziv Crkve, naime dopustiti da se u njoj nastani Bog, njega ljubiti i njega darivati svijetu.²

Marija – razlog za podjelu ili ...?

Štovanje Marije se do danas smatra jednom od crta razdvajanja između Rimokatoličke crkve i reformiranih Crkava. Povod za to davali su ponekad i marijanski tekstovi: „Što su sve službenice, sluge, gospodari, žene, knezovi, kraljevi, monarsi na zemlji naprama Djevici Mariji, koja je rođena iz kraljevskoga plemena i k tomu Majka Božja, najuzvišenija žena na zemlji? Ona je najplemenitija dragocjenost poslije Krista u čitavome kršćanstvu koju nikada dostatno ne možemo častiti, najuzvišenija carica i kraljica, hvaljena više od

² Usp. Stefan Oster u: Maria. Gedanken über Maria (Marija. Misli o Majci Božjoj). Papa Franjo. Verlag Herder im Breisgau 2016.

svakoga plemstva, mudrosti i svetosti. Jeftino bi bilo naručiti joj zlatnu kočiju i s četiri tisuće konja voziti i pred kolima drommetet (?) i vikati: Ovdje se vozi žena svih žena, kneginja među svim ljudskim rodovima. Ali o svetu tome se šuti, sliromašna službenica ide pješice dalekim putem pa ipak je već Majka Božja. Nikakvo čudo da da sva brda poskakuju i plešu od radosti.“³

Ovaj tekst, na iznenađenje mnogih potječe iz pera reformatora Martina Luthera. Za njega biblijski obrazloženo (utemeljeno) štovanje Marije nije bila nikakva sporna točka, budući da se upravo na Isusovoj Majci opravdanje jedino milošću može prekrasno pokazati. U svom izlaganju u vezi s „Magnificartom“ naziva Martin Luther Mariju „najuglednijim primjerom Božje milosti“ i traži čak: „Mariju treba zazivati da Bog po njezinoj volji dadne i učini ono što molimo!“

Ruedi Reich, predsjednik Savjeta crkava evangeličko reformirane Zemaljske crkve u Zürichu napisao je u svibnju 2008.: „Ovo je sigurno: Pravo iskazivanje časti i ljubav prema Mariji ne razdvaja konfesije., nego ih povezuje. Dobro je da ovo obje Crkve pozdrave. Predbacivanje protestanata da katolička tradicija od Marija stvara „boginju“, treba uzmaknuti pred zahvalnom spoznajom da istinski 'božansko' k nama dolazi u ovoj ženi koja je na jedinstven način bila blizu Isusu, kao što jedna majka može biti blizu djetetu kojemu je darovala život.“⁴

Marija dakle ne „mora“ konfesije i dalje razdvajati! „Protestanti moraju Mariju otkriti u Bibliji a katolici Bibliju u Mariji“ (prof. R. Bertalot, Waldenser). Bilo je i ima u crkvenoj povijesti i pretjerivanja i nesporazumu u kultu Marije, koja s pravom provociraju kritiku evangelika.⁵ Ipak iskusujemo da Duh Sveti danas – unatoč svim

³ Maria, der Weg der Mutter des Herrn (Marija, Gospodinova Majka (M. Basileia Schlink, Verlag Evangelische Marienschwesternschaft Darmstadt-Eberstadt 1971. str. 149).

⁴ Marienlob der Reformatoren/forum (Pohvala Mariji foruma reformatora) 11 2008., str. 28 i dalje.

⁵ Božji plan spasenja u vezi s Marijom može biti zamračen od „oca laži“ (Iv 8,44), koji ne traži ništa drugo nego da podijeli kršćanstvo. Pomračenje može doći i iz

različitim polazištima i načinima gledanja – kršćanstvu pomaže da se otvori jedinstvu koje svoj izvor ima u Bogu, u kojemu nema podjela. Za ovo jedinstvo vrijedi biti otvoren i ponizno ga, i razmatranjem Svetoga pisma, primati.

krivo shvaćena nauka, iz uskogrudnih misli, iz pomanjkanja poniznosti i nedostatka inspiracije po Duhu Svetom.

2.

Marija u Svetome pismu

U Bibliji, posebno u Novome zavjetu, postoji razvoj s obzirom na značenje Marije. Ako se sudilo samo prema najranijim spisima Novoga zavjeta, moglo bi se povući zaključak da Marija nije toliko važna. Tako Pavao spominje Mariju samo na jednome mjestu: „A kada dođe punina vremena, odasla Bog sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo“ (Gal 4,4-5).

Markovo Evanđelje, koje je vjerojatno najstarije Evanđelje, predstavlja Mariju u prividno negativnu svjetlu, kao jednu od Isusove rodbine, koja njega i njegovo poslanje nije razumjela. To ne iznenađuje jer prema tumačenju Markova Evanđelja nije Isusa i njegovo poslanje, sve do razapinjanja, nije stvarno razumio, čak ni njegovi najbliži učenici. Kasniji spisi Novoga zavjeta, posebno Lukino i Ivanovo Evanđelje, pokazuju Mariju kao osobu koja ima važnu (značajnu) ulogu u Božjemu planu spasenja.

Sada se okrećemo najvažnijim tekstovima iz Biblije, koji izravno ili neizravno govore o Mariji; pritom iznenađuje da je već na početku Biblije riječ o Mariji.

Obećanje

Na Marijinu ulogu u Božjemu planu proročki ukazuje Stari zavjet. U Knjizi Postanka govori Bog zmiji (Sotoni): „Neprijateljstvo zamećem između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina. On će ti satrti glavu a ti ćeš vrebati petu njezinu“ (Post 3,15). Potomak Žene (Marije) jest Isus, koji je došao satrti glavu Zmiji i tako zadati konačni poraz njegovu djelu. Ovaj tekst se označuje kao Proto-evanđelje, kao prvo Evanđelje.

Prorok Izaija je (oko 700 godina prije Krista) nagovijestio znak,

koji će Gospodin dati Izraelu: „Evo djevica će začeti i roditi sina i nadjenut će mu ime Emanuel (S nama Bog) (Iz 7,14). Proroci imaju u vidu ono što će Bog učiniti. Takva proročanstva imaju u pravilu različite dimenzije. Prva dimenzija odnosi se na tada živućega kralja Izraela: Ahaza.

Najdublja i najbitnija dimenzija ovoga obećanja i njezino konačno ispunjenje odnosilo se ipak na Isusa, kao što je anđeo Gospodnji rekao Josipu u snu: „Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju. Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga. Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus, jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih. Sve se to dogodilo da se ispuni što Gospodin reče po proroku: 'Evo, Djevica će začeti i roditi sina, i nadjenut će mu se ime Emanuel – što znači S nama Bog!'“ ((Mt 1,20a-23). Matej dakle vidi ovo staro obećanje ispunjeno u Mariji i njezinu djetetu Isusu.

„Mjesto“ Božjega ulaska u svijet

Tko danas posjeti Svetu zemlju, pokazat će mu se u Nazaretu kuću Marijinih roditelja. Ovdje se anđeo ukazao mladoj djevojci i nagovijestio da će roditi sina (usp. Lk 1,26-33).

Uz sliku, str. 15: Marijin dom je „mjesto“ Božjega ulaska u svijet.

Marija, Djevica, bila je zbog toga smetena i pitala: „Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?“ (Lk 1,34). Kad je anđeo objasnio: „Duh Sveti sići će na tebe i Sila Svevišnjega će te osjeniti“ (Lk 1,35), Marijin odgovor je bio jednostavan i pun vjere: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj“ (Lk 1,38).

Bog je izabrao Mariju da postane , Majka njegova Sina, Otkupitelja čitavoga čovječanstva. Odlučujući je bio njezin odgovor na Božji poziv: ona se odlučila u slobodi potpuno prihvatiti Božji plan za njezin život.

Nova Eva

Teolozi prvih stoljeća razmišljali su kako je došlo do proboja zla u dobro Božje stvorenje i što je potom dovelo do početka spasenja. Pritom su otkrili: Do proboja zla u svijet došlo je jer se Eva dala zavesti od zmije na nepovjerenje i neposlušnost prema Bogu. Evinom neposlušnošću čitavo je čovječanstvo uvučeno u grijeh. Evinim Ne Bogu, postaje Eva majkom čitavoga grješnog čovječanstva.

Marijina poslušnost prema Bogu otvorila je put za Božje spasenjsko djelo. Marija je svojim Da postala majkom čitavoga otkupljenog čovječanstva. Svojim Da Božjemu planu preokreće Marija Ne prve Eve. Stoga se Mariju već u prvim stoljećima označuje kao novu Evu.

Pozvana biti Isusu Majka

Svaki čovjek ima u Božjemu planu spasenja posve određeno mjesto. Ovo mjesto nazivamo i poziv. Odlučujuće je otkriti vlastiti poziv, prihvatiti ga i živjeti. Bog us vojoj suverenosti odlučuje o izabranju i pozivu. U Božjemu planu spasenja postoje osobe koje zauzimaju ključni položaj. Ovamo u prvome redu pripada Marija.

Što Mariju čini jedinstvenom u Božjemu planu jest da je ona jedina Isusova zemaljska Majka: Bog je u i po Mariji postao čovjekom. Isus je po Mariji primio nešto što ranije nije imao: svoje čovječstvo. Božje učovječenje a time i čitavo otkupljenje „vezani“ su uz Mariju i bez nje ne bi takvi bili mogući. Zato Marija bitno spada u Božji plan spasenja i pridaje joj se jedinstveno dostojanstvo. Ovo iznenađujuće dostojanstvo prepoznala je i Elizabeta. Rasvijetljena Duhom Svetim ona s divljenjem povika: „Ta otkuda mi to da Majka Gospodina mojega dolazi k meni?“ (Lk 1,43) Koje li časti da kod sebe pozdravljam tebe, Majku mojega Gospodina!

Devet mjeseci kasnije rodila je Marija Isusa u štali. Kad su Marija i Josip donijeli Isusa u Hram da ga prema Zakonu posvete Bogu, Šimun je prorokovao da će njoj samoj „mač probosti dušu“ (Lk 2,35).

Na kraju su morali – prema Matejevu Evanđelju – bježati u

Egipat da bi umaknuli Herodovoj srdžbi koji je htio dati pogubiti dijete (usp. Mt 2,13 i dalje). Marija je slijedom toga doživljavala i svakodnevne brige majke, primjerice, kad se dvanaestogodišnji Isus u Jeruzalemu bio izgubio (usp. Lk 2,41-50). Kad su ga Marija i Josip nakon tri dana traženja našli u Hramu, „zapanjiše se, a majka mu njegova reče: 'Sinko, zašto si nam to učinio? Gle, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili“ (Lk 2,48). Pismo ipak nikada ne govori o tome da se Marija na takve poteškoće i brige žalila. Njezin je stav bio drukčiji: „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu“ (Lk 2,19.51).

Marija – Isusova učenica

Evandjelja (posebno ono po Luki i Ivanu) predstavljaju Mariju kao primjerenu (uzornu) sinovljevu učenicu. Tako ju nalazimo prisutnu na svadbi u Kani (IV 2,1-129, gdje je njezina jednostavna, čvrsta vjera izazvala prvo Isusovo čudo: „ Kad ponesta vina, Isusu će njegova majka: 'Vina nemaju.' Kaže joj Isus: 'Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas.' Nato će njegova mati poslužiteljima: 'Što god vam rekne, učinite!'“ (Iv 2,3-5) Ovaj prizor daje nam uvid u Marijinu ulogu zagovornice (posrednice) kod Boga. Ona vidi nevolje ljudi, donosi ih k Isusu i hrabri da vjeruju Isusovim riječima i poslušaju ih. Tako supomaže kod prvoga čuda u Ivanovu Evandjelju kod kojega Isus objavljuje svoju slavu.

U Lukinu Evandjelju stoji kako je jedna žena povikala Isusu: „Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao.“ Isus joj je odgovorio: „Još blaženiji oni koji čuvaju riječ Božju i vrše je“ (Lk 11,27 i dalje). Luka time ne želi reći da zemaljsko Isusovo majčinstvo nije blagoslovljeno; jer je on to na početku Evandjelja već naglasio: „Blagoslovljena ti među ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje“ (Lk 1,42). Nego Isus hoće ovdje naglasiti da u Božjemu kraljevstvu zemaljska rodbina i obitelj nisu prvorazredni. Bitno za Božje kraljevstvo jest život u novoj obitelji, čiji se članovi odlikuju tako da vrše volju Božju: „Tko vrši volju Božju taj mi je brat i sestra i majka“

(Mk 3,35 i Mt 12,46-50; Lk 8,18-20). Upravo se to potpuno odnosilo na Mariju. Stoga Isusova izreka: „Još blaženiji oni koji...“ ne može tumačiti kao obezvrjeđivanje Marije. **Uz sliku, str. 18: Kana – Marija izvrsna Isusova učenica.**

Isusova majka i Majka Crkve

Majka je slika plodnosti. Zajedno s ocem začinje majka djecu, rađa ih i uvodi u život. Majke imaju poseban odnos prema svojoj djeci. Ovo vrijedi i za Mariju. Ona je bila ponajprije Isusova majka. Nitko Isusu nije bio toliko blizu koliko ona. Marija je poučavala maloga Isusa da gleda i razumije mnoge stvari života. Ona je bila ta koja je Isusa uvela u židovsku vjeru. Marija je u svome sinu Isusu položila ljudski temelj koji ga je učinio osjetljivim, istinitim, odvažnim, slobodnim i jasnim.

Marija je kao majka bila svome sinu Isusu u svome srcu, na čitavome putu blizu. Potpuno je prihvaćala njegovo poslanje, svim ga snagama podupirala i iza njega stajala. Marija je pratila Isusa i na putu do križa. Koja je bol bila to da gleda kako njezin vlastiti sin na križu tako brutalno trpi. Marija je ovo izdržala i prihvaćala – iznutra povezana s Isusom – tajna Očeve volje koja se ovdje ispunjavala.

„Kad Isus vidje Majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče svojoj Majci: 'Ženo, evo ti sina!' Zatim reče učeniku: 'Evo ti Majke!'“ (Iv 19,26-27a). Isus je na križu svoju Majku povjerio Ivanu. Očito je apostol Ivan, koji je autor Ivanova Evanđelja, proveo svoj život kasnije s Marijom, Isusovom Majkom. To znači da između apostola, koje Isus poziva, i Njegove zemaljske obitelji postoji kontinuitet.

Ivanovo Evanđelje ima istodobno i duboku, duhovnu dimenziju. „Učenik kojega je Isus ljubio“ igra u Ivanovu Evanđelju posebnu ulogu. Jer: Zašto Ivan jednostavno ne napiše. top sam bio ja, Ivan? Što i koga predstavlja taj učenik? „Učenik kojega je Isus ljubio“ predstavlja svakoga od nas. Isusovo posljednje djelovanje na križu sastojalo se u tome da svojim vjernim nasljedovateljima dadne svoju Majku Mariju na duhovan način za majku.⁶

⁶ Kontekst, u kojemu nam evanđelist Ivan donosi ovu riječ, ukazuje na dublje

Duhovno znači: Što je Marija tjelesno činila za Isusa, ona to sada na duhovan način čini svima koji joj se povjere. Kao što je Marija Isusovo poslanje potpuno podupirala, tako hoće i nas supomagati da potpuno nasljedujemo Isusa. Isus je dakle na križu budućoj Crkvi dao svoju Majku za duhovnu Majku. Učenik koji ljubi Isusa, prima od Njega zahvalno ovaj dar. Tako sada svi na duhovan način možemo postati Marijine kćeri i sinovi i iz njezinih ruku primiti milosti koje su joj darovane od Boga.

Marija je poslije uskrsnuća s apostolima i prvim mnoštvom učenika skupa. Oni su je propitivali o puno toga o Isusu i njezinu životu s njim. Tu se počelo razvijati njezino duhovno majčinstvo za Crkvu. Tako je bila s apostolima poslije Isusova uzašašća u gornjoj sobi u Jeruzalemu: „Svi oni bijahu jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, majkom Isusovom, i braćom njegovom“ (Dj 1,14). Ona je molila s apostolima, s učenicima i sa ženama za ispunjenje Duhom Svetim. Marija je bila očito prisutna kad se nekoliko dana kasnije na Duhove dogodilo veliko izlivanje Duha Svetoga. Duh Sveti za Mariju nije bio stranac, budući da je ona kao prva bila ispunjena Duhom Svetim, kad je Isusa začela u svome krilu.

Kao što je Marija u dvorani Posljednje večere s apostolima, učenicama i učenicima, molila, tako je uvijek prisutna i u srcu Crkve. Molitva s Crkvom za Duha Svetoga njezina je trajna služba za sva vremena.

Marija kao „Žena“

Kod već spomenutoga prizora u Ivanovu Evanđelju na svadbi u

značenje: „Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika koga je ljubio, reče majci: 'Ženo! Evo ti sina!' Zatim reče učeniku: 'Evo ti majke!' I od toga časa uze je učenik k sebi. Nakon toga, znajući da je sve dovršeno ...“ (Iv Iv 19,26-28). Isus je do posljednjega daha činio sve da bi se ispunilo Pismo, Očeva volja. *Nakon toga*, tek kad je Mariju dao za majku učeniku koga je ljubio, Isus je znao da je sve što mu je naredio Otac sada dovršeno. Kao što se vječni Otac nije prezao da Mariji povjeri svoga ljubljenoga božanskog Sina, tako smijemo i mi i utješno uzeti k sebi Mariju za svoju Majku.

Kani upada u oči da Isus svoju Majku ovdje kao i pod križem oslovljava sa Ženo: „Ženo, što ja imam s tobom?“ (Iv 2,4). Ovo na prvi pogled djeluje distancirajuće. Doslovce prevedeno to znači: „Ženo, što je između tebe i mene?“ Možda Ivan ovdje govori s obzirom na prvi izričaj o ovoj Ženi u Pismu, na Proto-Evandelje poslije pada u grijeh: „Neprijateljstvo zamećem između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina. On će ti satrti glavu a ti ćeš vrebati petu njezinu“ (Post 3,1).

Kod svadbenih slavlja tada zaručnik je bio odgovoran za vino. Tko ovdje daje 600 litara najboljega vina? Isus! Slijedom toga duhovno protumačeno – on pravi zaručnik, dariva nam vino, Božju ljubav. Gdje zaručnik Isus sklapa novi savez sa svojom zaručnicom Crkvom? Na križu proljeva on krv Novoga i vječnoga saveza. Ondje on dariva najbolju moguću ljubav, vino u preobilju! Ondje je došao njegov čas, koji na svadbi u Kani još nije bio došao (usp. Iv 2,4). Na Posljednjoj večeri kao uzimanje unaprijed svoje smrti na križu, pretvara on vino u svoju krv.

U Otkrivenju govori Ivan još jednom o Ženi u proročkoj viziji: „I znamenje veliko pokazalo se na nebu: Žena odjevena suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda. Trudna *više u porođajnim bolima* i mukama *rađanja*. I pokazalo se drugo znamenje na nebu: gle, Zmaj velik, ognjen, sa sedam glava i deset rogova; na glavama mu sedam kruna, a rep mu povlači trećinu *zvijezda nebeskih – i obori ih na zemlju*. Zmaj stade pred Ženu koja imaše roditi da joj, čim rodi, proždre Dijete. I ona *porodi sina, muškića*, koji će *vladati svim narodima palicom gvozdenu*. I Dijete njeno bi uzeto k Bogu i prijestolju njegovu“ (Otk 12,2-5). Žena kao proročka slika predstavlja ponajprije Izrael i Crkvu. Budući da je Marija ovo dijete koje će vladati svim narodima rodila, smije se i ženu gledati i shvaćati kao sliku Marije.

Abraham i Marija – usporedba

„Gospodin reče Abram: 'Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma

očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati. Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati, i sam ćeš biti blagoslov'“ (Post 12,1-2). Abraham je vjerovao ovome obećanju, dao se na put i postao veliki hodočasnik.

I kad se dugo nije dogodilo ispunjenje obećanja da će dobiti sina, „Abraham povjerova , i on mu to uračuna u pravednost“ (Post 15,5). Potom sklopi Gospodin s Abrahamom savez. Time je započeo stari zavjet. Kad se od Abrahama kasnije tražilo da žrtvuje sina obećanja (Post 22), Abraham je vjerovao u nevjerovatno i postao ocem svih vjernika.

Pavao piše: „kao što je pisano: Ocem mnoštva naroda ja te postavljam – pred Onim komu povjerova, pred Bogom koji oživljuje mrtve i zove da bude ono što nije“ (Rim 4,17). Potpuno u duhu Svetoga pisma nazivamo stoga Abrahama našim ocem pred Bogom.

S jednim još izazovnijim obeća njem od Abrahamova stoji na početku Novoga i vječnog saveza Marija, mlada žena. Bog joj po anđelu Gabrielu obećava sina koji će se „zvati Sin Svevišnjega“. Na Marijino pitanje: „Kako će to biti...“, govori anđeo: „Duh Sveti sići će na te ... Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji ...“ Marija nije sumnjala, nego je povjerovala u nevjerovatno: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi“ (Lk 1,26-38).

Tijekom čitavoga života sve do podno križa Marija je vjerovala u Isusa i njegovo poslanje. Pratila ga je i stajala pod križem. Posljednje Isusove riječi na križu za sve su vjernike sveta oporuka. Tako i Isusova riječ: „Evo ti Majke!“ (Iv 19,27), koju se može razumjeti i tako da je Isus na križu svim vjernicima svoju Majku u vjeri dao svima za majku.

Na početku Novoga saveza stoji Marija koju nam Isus daje za Majku. Ako se već Abrahama naziva našim ocem pred Bogom, koliko više smije Marija biti obilježena kao Majka pred Bogom a time i kao Majka vjernika?

3.

Izričaji učiteljstva o Mariji

Nakon ovih biblijskih naputaka hoćemo se konkretnije okrenuti Marijinu izabranju i njezinoj ulozi u Božjemu planu spasenja. U vezi s time razmatramo izričaje vjere Katoličke crkve o Mariji.

U procesu razlikovanja, koji svjetonazori vjere o Mariji stvarno odgovaraju vjeri Crkve, autoriteti učiteljstva Katoličke crkve vođeni su sljedećim načelima: Prvo, izričaji vjere moraju, barem neizravno, ukorijenjeni u Svetome pismu. Drugo, ni jedan kršćanski članak vjere ne smije proturječiti Bibliji i izvornoj tradiciji (kako je prenesena od apostola). Treće, moralo se pokazati da je svaka spoznaja, koja se razvila iz kršćanske objave, već dugo vremena nailazila na prihvaćanje u Božjemu narodu. Pojedini teolozi mogu se prevariti, svejedno kako uvjerljivo njihovi argumenti zvuče. Ali Bog je obećao da čuva svoju Crkvu kao jedinstvo čuva od zabluda (usp. Iv 16,13).

Bogorodica – Majka Božja

Odlučujuća spoznaja dogodila se 431. godine na Koncilu u Efezu. Tada se radilo o pitanju: Je li Isus kao pravi Bog i pravi čovjek već rođen ili je tek svojim krštenjem na Jordanu postao pravim Bogom? Bilo je teza da je Marija rodila samo čovjeka Isusa. Da bi izložili da je Isus od početka pravi Bog i pravi čovjek, biskupi su Mariji dali naslov *Theotokos*, što znači Bogorodica, Majka Božja.

Već u Lukinu Evanđelju naziva Elizabeta Mariju *Majkom mojega Gospodina: im Elizabeta začu Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi, I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika ikz svega glasa: 'Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje! Ta*

*otkuda meni da mi dođe majka Gospodina mojega?’“ (Lk 1,41-43). Ova spoznaja dovela je dotle da se kao posljedicu spoznalo ovo posebno dostojanstvo Isusove Majke. Tako su sve više nastajale slike koje su prikazivale Mariju s djetetom. Marija je također zazivana naslovom *Bogorodica (Majka Božja)*. Uz sliku, str. 24: Isus je od početka pravi Bog i pravi čovjek – zato je Marija nazvana Theotokos – Bogorodica, Majka Božja.*

Marijino Bezgrješno začeće – definirano 1854.

Iza ovoga izričaja vjere stoji pitanje: Kako Isus dolazi do svoje ljudske naravi. Od Marije je Isus, kao već egzistirajući „jedinorođeni Sin“, kako ga u Vjerovanju ispovijedamo, primio nešto što ranije nije imao, naime svoju ljudsku narav.

Ima li Isus sada kao čovjek grješnu ili bezgrješnu ljudsku narav? Ako Isus ima grijehom neokaljanu ljudsku narav, tada se postavlja pitanje: Kako je do nje došao? Teolozi su slijedili ovu misao i došli do jedino moguća zaključka: Na neki način mora Marija biti bez grijeha, inače bi Marija grijehom prožetu, okaljanu narav prenijela na Isusa.

Ali kako može Marija doći do bezgrješne naravi budući da je tek Isus Otkupitelj? Sada govori Katolička crkva: Bezgrješna narav može doći samo od Isusa. Isus je Mariju unaprijed otkupio. Budući da je Bog tako htio, uzima on ono što je Isus na križu stekao, otkupljenje i novo stvorenje, i dao to Mariji unaprijed. Budući da je Bog tako svet, u Mariji je za svoga Sina pripremio čistu „posudu“.

Nauk o bezgrješnome začeću prije svega je izričaj o Isusu. Bog je Mariju kod njezina začeća po Joakimu i Ani (Marijinim roditeljima), milosno sačuvao od ljage istočnoga grijeha. Tako je Marija, takva kako je Bog čovjeka od iskona zamislio, *nepokvareni koncept* čovjek.⁷ Bog je s Marijom načinio jedan novi početak. Marija je tako

⁷ U vezi s ovime govori KKC 492: „Sav taj 'sjaj sasvim jedinstvene svetosti' koji Mariju 'resi već od prvoga časa njezina začeća' dolazi joj potpuno od Krista: ona je 'otkupljena na uzvišen način u vidu zasluga svoga sina'. Više nego bilo koju drugu stvorenu osobu, Otac ju je 'blagoslovio svakim blagoslovom duhovnim u nebesima, u Kristu' (Ef 1,3). U njemu ju je izabrao 'prije postanka svijeta, da bude sveta i neporočna' pred njim u ljubavi (Ef 1,4).“

slika i početak Crkve, kako to Crkva u Predslovlju ovoga blagdana ispovijeda.

Bezgrješno začće djeluje (čini) da u Mariji nije bio prisutan nikakav otpor Božjoj ljubavi i milosrđu. Ona je tako bila uvijek otvorena i raspoloživa za Duha Svetoga. Nauk o Bezgrješnome začću biblijski se odnosi na riječ anđela Gabriela: Ti si „*milosti puna (zamilovana)*“ (Lk 1,28). Vjera u Marijinu bezgrješnost pokazala se već rano u povijesti Crkve. U četvrtome stoljeću govorio je sveti Ambrozije o Mariji kao *slobodnoj od svake ljage grijeha*.

Dok se teološka rasprava bavila prigovorima za ili protiv bezgrješnoga začća, mnogi katolički vjernici vjeruju da je Bog dao dojmljivu potvrdu za ovaj papinski proglas. Četiri godine kasnije, nakon što je Papa Pio IX. 1954. godine proglasio da je Marija bez grijeha začeta, dogodilo se na blagdan Gospodinova navještenja godine 1858. da se u Lurdu jednostavnoj seoskoj djevojčici, Bernardici Soubirous ukaže Gospođa lijepa izgleda i predstavi joj se riječima *Ja sam Bezgrješno začće*, njoj potpuno nepoznatom riječju.

Navještenje Gospodinovo – djevičansko rođenje: 25 ožujka

Ne samo Matejevo, nego i Lukino Evanđelje govore o tome da je Marija začela *po Duhu Svetom*, dakle od samoga Boga. Ovdje je Bog na nov način zahvatio u materiju: Ovdje je on svojom vlašću stvorio novost.

U egzegetskome istraživanju ukazuje se na to da je djevičansko rođenje poznati mit, koji se pojavljuje i u drugim izvanbiblijskim pripovijestima. S mitom o djevičanskome rođenju, koje je tada bilo poznato u mnogim religijama i kulturama, ističe se posebni položaj i značenje djeteta. Pitanje je: Jesu li biblijski pripovjedači ovaj mit preuzeli da bi time dokumentirali posebni položaj Isusa ili je ono *biološki događaj*? Je li Marija začela Isusa bez sudjelovanja muža, dakle stvarno *po Duhu Svetom*? Povijesno to dakako nije moguće dokazati. Drugo pitanje glasi: Vjerujemo li da Stvoritelj može posve konkretno zahvatiti u materijalni svijet i to prema svome planu i

čini?

Za Crkvu koja vjeruje bila je to od početka u srž vjere pripadajuća sigurnost da Isus nije proizišao vezom muškarca i žene, nego da ga je Bog iz Marije i u Mariji, kao drugoga Adama stvorio.⁸ Tako Isus nema zemaljskoga oca, što svjedoči o njegovu božanskom podrijetlu. Istodobno je on pravi sin ljudske majke i zato pravi čovjek. Isus se po Mariji povezuje s prethodnim ljudskim naraštajima. Ona mu omogućuje ljudsko rođenje i razvoj. Time postaje i razumljivo zbog čega je Isus *pravi Bog i pravi čovjek*, kao što je ustvrdio Koncil u Kalcedonu (451.). On je od Duha Svetoga primio božansku narav od Marije pak ljudsku narav.

Stvarno čudo učovječenja Boga u Isusu iz Nazareta sastoji se u sjedinjenju božanske i ljudske naravi. Ovaj Božji čin bio bi nužan i onda da Isusovo začće nije bilo djevičansko nego bračno. Isus je tako u svojoj osobi od Boga stvoreni *novi početak, početak novoga stvorenja*.

Vazda djevica

Naslov *djevica* s obzirom na Mariju odnosi se na: „*Evo, djevica će začeti ...*“ (Iz 7,14); Mt 1,23). *Vazda djevica* izražava da je Marija ostala djevica i poslije Isusova rođenja. Živjela je s Josipom bez seksualnoga zajedništva (Josipov brak).⁹ *Djevica* znači više od čisto

⁸ Luka svoje Evanđelje započinje sa: „*Kad već mnogi poduzeše sastaviti izvješće o događajima koji se ispuniše među nama – kako nam to predadoše oni koji od početka bijahu očevici i slugе Riječi – pošto sam sve, od početka, pomno ispitao ...*“ (Lk 1,1-3). Kod očevidaca Luka je najvjerojatnije pitao i Mariju i dobio informacije iz prvoga izvora.

⁹ Bitan izvor oko 120.-150. poslije Krista – apokrifno Jakovljevo evanđelje – ukazuje s obzirom na ovo na Marijin zavjet djevičanstva, kojega se Josip držao (usp. Br 30,2-9). Origen iz Aleksandrije zastupao je oko 220. godine poslije Krista nepovrijeđeno Marijino djevičanstvo, prije, u i poslije Isusova rođenja. Ovo najkasnije od koncila u Efezu 431. godine poslije Krista spada u službeni nauk Pravoslavne i Katoličke crkve; i Martin Luther, Jean Calvin i Huldrych Zwingli zastupali su ga, ali ga moderne evangeličke Crkve najvećim dijelom više ne zastupaju.

biološke stvarnosti. Marija kao pralik i uzor Crkve upućuje na duhovno značenje; ovo možemo razumjeti u dvostrukome smislu.

Prvo značenje sastoji se u *ovisnosti o Bogu*. U Bibliji je djevica simbol ljudske nesposobnosti, da vlastitom snagom proizvede život i postaje slikom ljudske nemogućnosti da bez Boga može uopće stvoriti nešto dobro. Ali ako se žena puna iščekivanja okrene Bogu i čezne za time da vrši volju Božju, ona od Boga začine život i postaje sposobna činiti ono što po sebi ne može činiti: postaje majkom.

Ako je Marija uzor Crkve, onda je čast Crkve u djevičanstvu, to znači o njezinoj potpunoj ovisnosti o Bogu. Crkva tako biva ispunjena životom i postaje majka, budući da vjeruje da će ju Bog ispuniti svojim Duhom. Ona tada može uvijek nanovo donositi Krista na svijet.

Drugo duhovno značenje djevičanstva sastoji se u *potpunu predanju*. Pavao upućuje na to kad Korinćane poučava o braku i djevičanstvu: „*Neoženjeni se brine za Gospodnje, kako da ugodí Gospodinu. A oženjen se brine za svjetovno, kako da ugodí ženi, pa je razdijeljen*“ (1 Kor 7,32b-34a).

Ovdje se ne radi o ocjenjivanju, nego o stavu potpuna predanja Isusu i njegovu poslanju. Kao što se Marija živi potpuno predana Isusu i njegovu poslanju, tako treba živjeti i Crkva!

Marijino uznesenje na nebo – definirano 1950.

Marija je na kraju svoga života dušom i tijelo, to znači čitavom svojom životnom poviješću, uzeta u slavu neba. Kao nauk o Bezgrješnome začecu, tako i nauk o Marijinu uznesenju na nebo naviješta da je Marija unaprijed iskusila jedan vidik otkupljenja, koji je obećan svim vjernicima, naime neposredno sjedinjenje i slavu čitavoga bića na kraju života kod Boga (usp. 1 Kor 15).

Stvarno nigdje nije pronađen Marijin grob. Postoje grobovi apostola i svih važnijih svetaca u prvome, drugome i trećem stoljeću. Postoje čak grobovi patrijarha, ali ne i Marijin. Postoji mjesto u Jeruzalemu gdje je Marija usnula: Dormitio Mariens.

Za ispravno razumijevanje tjelesnoga Marijina uznesenja treba razlikovati između tvarnoga tijela i tijela. Naše tvarno tijelo, koje se otprilike svakih sedam godina biološki potpuno obnavlja, umire u smrti. Ali tijelo u jeziku Biblije znači daleko više od kostiju, žila, mišića i kože. S tijelom možemo stupiti u izvanjski odnos i izraziti svoju najdublju dubinu. Čovjekova tjelesnost usko je povezana s njegovom osobom. Tjelesno uznesenje u nebo tako znači da je Bog mariju kao čitava čovjeka s čitavom njezinom životnom poviješću uzeo k sebi.

Marijino uznesenje logična je posljedica njezine bezgrješnosti: „*Plaća grijeha je smrt*“ (Rim 6,23). Budući da je smrt došla na svijet po grijehu a Marija je milošću Isusa Krista od toga sačuvana, ona nije ni posljedicu grijeha, smrt, morala iskusiti na način kako ju mi doživljavamo. Kao dogma o bezgrješnome začecu, i vjera u tjelesno Marijino uznesenje u nebo nastala je već u prvo vrijeme Crkve a u 13. je stoljeću jednodušno od kršćana prihvaćena. Nauk je 1950. službeno proglasio dogmom Papa Pio XIII.

4.

Proročka dimenzija: Marijanska ukazanja

Savao je na putu u Damask. „*Kad se putujući približi Damasku, iznenada ga obasja svjetlost s neba. Sruši se na zemlju i začu glas što mu govoraše: 'Savle, Savle, zašto me progoniš?' On upita: 'Tko si, Gospodine?' A on će: 'Ja sam Isus kojega ti progoniš!'*“ (Dj 9,3-5). Tako se Isus ukazao Pavlu i razgovarao s njim.

Slične objave Isusa i ukazivanja posvjedočene su kroz čitavu crkvenu povijest. Danas slušamo o mnogim muslimanima koji se obraćaju da je odlučujuća točka njihova obraćanja na kršćansku vjeru bilo osobno ukazanje Isusa. Očito je da se Isus može ukazati. Ali mogu li se umrle osobe po Božjemu nalogu ukazati živim ljudima na zemlji?

Kod Isusova preobraženja na gori Taboru ukazali su se Isusu Mojsije i Ilija, koji su umrli stoljećima ranije. „*I gle, dva čovjeka razgovarahu s njime. Bijahu to Mojsije i Ilija. Ukazali se u slavi i razgovarali s njime o njegovu Izlasku, što se doskora imao ispuniti u Jeruzalemu*“ (Lk 9,30-31).

Katolička crkva smatra da se uz Mojsija i Iliju po Božjem nalogu mogu ukazati i druge osobe da bi ljudima pomogle u konkretnim situacijama. Kao što je Bog opet i opet pozivao proroke da pozovu narod na obraćenje, tako uspoređuje Katolička crkva od nje priznata Marijina ukazanja kao *proročke poruke*. One su izraz brige i ljubavi Majke prema njezinoj djeci koju poziva na obraćenje da ih dovede svomu sinu, Otkupitelju čitavoga čovječanstva.

Marijina ukazanja su privatne objave

Papa Benedikt XVI. govori u vezi s privatnim objavama: „One nisu tu zato da 'upotpune' konačnu objavu Krista ... , nego trebaju pomoći da se u određenom vremenu iz te objave živi dublje“ („Posinodalna Apostolska pobudnica *Verbum Domini*“ 2010., pogl. 14). One su dakle neka vrsta *trenutaka kao pomoć u vjeri*. Katolička crkva ne očekuje od svojih članova da privatne objave prihvati kao prave i u njih vjeruje. Ali ih sve poziva da preispitaju je li u njima sadržan osobni Božji poziv za njih. Načelno mogu proročanstva, vizije, ukazanja osoba ili anđela biti prave ili neprave. Zato ih moramo preispitivati. Ivan piše ovako: „*Ne vjerujte svakom duhu, nego provjeravajte duhove jesu li od Boga, jer su mnogi lažni proroci izišli u svijet*“ (1 Iv 4,1). ZA ovu provjeru odgovoran je dijecezanski biskup. Dođe li Crkva nakon propitivanja do pozitivnoga rezultata, govori samo da sadržaj poruke nije u suprotnosti s objavljenom istinom vjere. Ne donosi se dakle nikakav izričaj o tome je li dotična privatna objava stvarno nadnaravnoga podrijetla, to ostaje prepušteno vjeri pojedinca.

Isus u Besjedi na gori navodi kao važan kriterij propitivanja plodove: „*Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi. Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati. Bere li se s trnja grožđe ili s bodljike smokve? Tako svako dobro stablo rađa dobrim plodovima, a nevaljalo stablo rađa plodovima zlim*“ (Mt 7,15-17). Marijina ukazanja o kojima se govori u najnovije vrijeme događala su se kod jednostavnih i često siromašnih ljudi. Pobuđivala su duboko povjerenje prema Bogu. Donosila su „dobre plodove“, kao obraćenje, radost, zahvalnost, duhovna zvanja i i buđenje slavljenja i klanjanja. Ozdravljenja i druga čuda pratila su takva ukazanja i potvrdila njihovu ispravnost i njihovo značenje.

4.1. Najvažnija marijanska ukazanja

U najviše priznatih ukazanja Marija je vjernike neprestano pozivala na molitvu i obraćenje. Katkada je upozoravala na najozbiljnije posljedice za svijet, ukoliko se te poruke prečulo. Marija se u ukazanjima koja se smatraju ispravnima predstavljala kao Božja glasnica i službenica. Neka od Marijanskih ukazanja odrazila su se duboko na život milijuna ljudi.¹⁰

Guadalupe Mexiko 1531.

Godine 1519. sukobljuju se u Srednjoj Americi dvije potpuno različite kulture: Španjolci dolaze u zemlju Azteka. Španjolski osvajači uzimaju po sebi razumljivo i bespoštedno zemlju u posjed. U njihovu ponašanje pokazuje se jedva nešto od njihove kršćanske religije. Na drugoj strani Indiosi koji se plaše svojih bogova i da bi ublažili (umilostivili) njihov gnjev prinose ljudske bogovima žrtve. Osvajanje Španjolaca dovodi doduše do uklanjanja ljudskih žrtava,

¹⁰ Prvo od Crkve priznato Marijino ukazanje u novije vrijeme dogodilo se u katoličkoj Srednjoj Švicarskoj, na Westmelinu u Luzernu 28./29. svibnja 1531. godine (iste godine kao u Guadalupe). „Toga duhovskog vikenda reformirani kantoni nad katoličkim kantona zabranu živežnih namirnica. Prije toga je mala kapela Majke Božje s drevnim kipom „Naše drage Gospe s Djetetom Isusom“ tih burnih dana religiozne revolucije od bezdušne ruke uništen. Ali Majka Božja je bdjela nad svojim gradom. Uvečer te duhovske nedjelje „pokazalo se odjednom sjajno svjetlo nad srušenom kapelom. Moritz iz Mettenwyla, vijećnik i gradski pisar u Luzernu, koj se upravo našao u blizini, odjednom je ugledao djevičansku Bogorodicu obavijenu sjajem zraka, s djetetom u naručju. Zaboravljajući sav zemaljski jad kleknuo je i sklopio ruke na molitvu. Izvješće o ovome ukazanju proširilo se munjevitom brzinom gradom. Sljedeće večeri čekao je velik broj ljudi na ponavljanje ukazanja čiji su nadzemaljski sjaj mnogi vidjeli na nebu. I, gle čuda, opet s ukazala Blagoslovljena s božanskim djetetom na desnoj ruci, do nogu mjesec; dva anđela sletjela su i na glavu joj stavili zlatnu krunu. Ovo ukazanje držalo je tijekom čitavih četvrt sata oči i srce pobožnih molitelja u blaženu dojamu. Na mjestu ovoga čudesnog ukazanja, zajamčena od mnogih vjermičkih svjedoka kao povijesna činjenica, sagrađena je godine 1556. nova kapela.“ (Beda Mayer OFMCap.: „Die Erscheinung auf dem Wesmelin 1531. – Eine Untersuchung im Lichte der Geschichte“ (Ukazanje na Wesmelinu 1531- Istraživanje u svjetlu povijesti); svezak 8; Helvetia Franciscana; 1959./60.

ali njihova bespoštednost stvara velik odmak prema domaćemu stanovništvu. Naviještanje Evcandelja od strane francuskih misionara u opasnosti je da ne uspije jer se te dvije kulture ne razumiju.

Tu sada zahvaća Bog u prosincu 1931. u trenutku kad astekiški kalendar predskazuje promjenu vremenâ. Marija se ukazuje 9. prosinca meksičkome seljaku Juanu Diegu. Nosi haljinu siromašnih i i ugnjetenih indioskih plemena toga područja i upućuje ga da pođe k biskupu Meksika da bi na tome mjestu podigao crkvu. Biskup Juan Zumarraga Juanu Dlegu najprije ne vjeruje. Zatim mu se Gospođa ukazuje drugi put i šalje ga brati cvijeće na brežuljku. Diego se začudio kad je u zimi ugledao mnoštvo šarenoga cvijeća. Brao ga je i stavljao u svoje odijelo (tilmu), donio biskupu i pred njegovim očima otvorio tilmu. Tada se na tilmi¹¹ pojavila slika „Djevice Marije“. Ovo čudo uvjerilo je biskupa i on je dao sgraditi željenu kapelu na brežuljku Tepeyac. [Slika na str. 33: Guadalupska Gospa](#)

Ovo ukazanje *Naše drage Gospe Guadalupske* imalo je velik učinak. Dalo je Indijancima nadu i vjeru u Božju brigu. Unutar sedam godina njih osam milijuna je kršteno. Slijedom toga *Naša draga*

¹¹ Svih tih stoljeća sveta slika je bila podvrgavana ispitivanjima da bi se objasnilo postoji li bilo kakvo objašnjenje za njezino postojanje, što do sada nije uspjelo. Tilma je istkana iz niti agave, ali one kod takozvanoga ophođenja ne izdrže dulje od 20 godina. A ova tilma je ipak stara gotovo 500 godina! I boje na tilmi su nakon 450 godina zapažene svježine. Godine 1936. dobio je na Sveučilištu u Heidelbergu poučavajući kemičar nobelovac profesor Richard Kuhn uzorke materijala platna na analizu. Nakon istraživanja mogao je Kuhn ustanoviti da se ustvari na i u nitima ne nalazi nikakva boja, to znači niti životinjska niti biljna niti mineralna sredstva za bojanje (bojila). Godine 1946. izvršene su mikroskopske analize rupca i pritom je jasno ustanovljeno da se ne radi o slici, budući da nije moguće ustanoviti nikakve poteze kistom. Godine 1963. dogodilo je na platnu je jedno istraživanje fotoeksperata firme Kodak. Oni su ustanovili da slika „po svojoj biti ima karakter fotografije“. Okulist dr. Jorge Padilla istraživao je pomoću elektronskoga mikroskopa oči naslikane Gospe. H. Grochtmann sažima 1989. godine u svojoj dizertaciji rezultate istraživanja: „Pomoću moderne tehnike moguće je sada ustanoviti da se u zjenicama slike Svete Djevice Guadalupske zrcali prizor koji se prije 450 godina idigrao u biskupovu domu: U zjenicama su se mogle prepoznati slike triju osoba i jedne obitelji.“

Gospa Guadalupska postala je zaštitnicom Meksika.

Lurd 1858.

U vrijeme između 11. veljače i 16. srpnja 1858. godine pokazala se jednostavnoj, siromašnoj četrnaestogodišnjoj djevojčici Bernardici Soubirous „lijepa Gospođa“, koja se tek u jednome od zadnjih ukazanja dala prepoznati kao *Bezgrješno začéće*. Kod ovih susreta „lijepa Gospođa“ se uvijek dobrohotno smiješila i s Bernardicom molila, povezano s prošnjom da ponovno dođe na ovo mjesto, k Masabjelskoj špilji, koja tada nije bila na dobru glasu jer je služila i kao deponija smeća.

Za vrijeme jednoga od ovih viđenja Bernardica je na poziv Gospođe oslobodila u špilji izvor čija se voda i danas smatra ljekovitom. Već se za vrijeme ukazanja dogodilo prvo čudesno ozdravljenje 1. ožujka 1858. kad je 39-godišnja žena došla noću do izvora u špilji i pustila da voda teče preko njezine zgrčene ruke. S ovim događajem počinje tek pravi priliv bolesnika i onih koji traže ozdravljenje.

U Lurdu se od početka u međuvremenu dogodilo 69 medicinski potvrđenih čudesnih ozdravljenja – a da ne govorimo o mnoštvu osobnih buđenja vjere i nutarnjih iscjeljenja, koja su ovo diljem svijeta poznato hodočasničko mjesto učinili takvim kakvo je danas; četiri do šest milijuna ljudi dođe godišnje na to mjesto gdje svake večeri u procesijama sa svijećama vjera izlazi na ulicu i nanovo se pali u mnogim srcima. To je tlo, natopljeno nadama i čežnjama koje mnoge hodočasnike još uvijek privlači.

Fatima 1917.

Možda se najdojmljivije ukazanje Marije našega vremena dogodilo godine 1917. u Fatimi (Portugal). Mariju je vidjelo troje djece između sedam i deset godina. Ona im je dala potresnu poruku opasnoj situaciji svijeta i strašnim posljedicama koje će zadesiti ljude

ako se ne obrate i ne okrenu Bogu. Marija je objavila da spasenje ne samo pojedinca, nego i čitavih naroda ovisi o tome mole li kršćani i zauzimaju se zagovornički za spasenje ljudi. Marija je posebno molila za posvetu Rusije njezinu prečistom Srcu. I upozorila: „Usliši li se moja prošnja Rusija će se obratiti i bit će mir. Ako ne, njezine će se zablude raširiti svijetom, izazvati ratove i progon Crkve ...“.

Rusija je u ono doba bila siromašna zemlja koja je trpjela od nereda građanskoga rata, tako da je ovaj nagovještaj zvučao gotovo smiješno. Ali tijekom povijesti proroštvo se pokazalo istinitim. Marijino ukazanje u Fatimi podsjeća kršćane na ro da naše činjenje, naše molitve i naša vjera imaju posljedica za vlastito spasenje i spasenje svijeta.

Papa Ivan Pavao II. rekao je u svojoj propovijedi u Fatimi 13. svibnja 1982.: „To da je Crkva prihvatila poruku Fatime, dogodilo se prije svega zato jer ona sadrži istinu i poziv koji su u svome bitnom sadržaju istina i poziv samoga Evanđelja: „*Obratite se i vjerujte Evanđelju*“ (Mk 1,15) – to su prve riječi Mesije koje on upravlja čovječanstvu. Poruka Fatime je u svojoj bitnoj jezgri poziv na obraćenje i pokoru, kao u Evanđelje ...“.

U Fatimi je Marija obećala jedan znak ispravnosti ukazanja. Procjenjuje se da je preko 100.000 ljudi svjedočilo ovome znaku: Sunce je za podneva plesalo na nebu. Mnogi svjetovni promatrači svjedočili su o ovome znaku a nisu bili sposobni pronaći za to tumačenje. Često ga se ignoriralo, ali ga se nikada nije moglo uvjerljivo opovrgnuti.

Međugorje od 1981.

U Međugorju u Bosni i Hercegovini od 24. lipnja 1981. godine ukazuje se Majka Božja Marija, ondje nazvana Gospa, svakoga dana sve do danas. Posebnost međugorskih ukazanja sastoji se u tome da se Marija od 1981. godine ukazuje svakoga dana. Kao što majka govori svakoga dana djeci i odgaja ih, tako i Marija ovdje otvara školu kako doći do mira a time i do nutarnjega ispunjenja.

Ovamo ponajprije spada molitva sa srcem, molitva koja nas vodi k obraćenju. Obraćenje se sastoji u tome da se spozna i prihvati izabranje od Boga. To dovodi do odluke da hoćemo zauzeti nama namijenjeno mjesto u Božjemu planu spasenja i živjeti ga. Ovome služi pet težišta: Molitva sa srcem (također krunica), suslavljenje Euharistije, svakodnevno čitanje Biblije, post i mjesečna ispovijed.

Svake godine dolazi više stotina tisuća hodočasnika iz čitavoga svijeta u Međugorje. Mnogi su ondje potaknuti na obraćenje i dovedeni do sakramenta pokore. Međugorje se smatra najvećom ispovjedaonicom svijeta. U posebnim prigodama i na blagdane nije dostatno ni 55 ispovjedaonica.

Marija se u Međugorju naziva *Kraljica* mira i pomirenja. Budući da ova ukazanja još uvijek traju, Crkva još nije donijela sud s obzirom na ispravnost ovih marijanskih ukazanja. Ovo se može dogoditi tek po završetku ukazanja.

4.2. Hodočasnička mjesta

Tijekom čitavoga vremena Božjega naroda postojala su „mjest“ na kojima je Bog djelovao na poseban način. Najčešće su u Starome zavjetu ondje na uspomenu građeni oltari. Za Izrael je Hram u Jeruzalemu bio mjesto posebne Božje prisutnosti. Zato su Izraelci godišnje više puta uzlazili u Jeruzalem da ondje žrtvuju i poklone se Bogu i poklone. Radost ovih hodočašća svjedoče mnogi Psalmi.

Mjesta na kojima se Bogu puno klanja „zrače“ prisutnošću Božjom. Ondje je mnogim ljudima lakše otvoriti se Bogu. Usporedivo vrijedi i za hodočasnička mjesta. Ljudi mogu ondje doživjeti ozračje koje ih vodi dublje k Bogu. Nešto od onoga što je Bog ovdje po Mariji učinio, može ostati trajno prisutno. Ljudi mogu preko takvih događaja pronaći pristup do Marije. Put tada vodi preko Marije k Isusu.

Bog ima puno puteva da privuče ljude k sebi, budući da su ljudi vrlo različiti. Kao put pristupa k sebi može on uporabiti gotovo sve moguće: stvorenje, događaje života i povijesti. On se služi knjigama,

posebno Božjom riječju. Ali često su ljudi ti u kojim a se pojavi nešto od Njega, koji privlače druge. Tako su Ivan i Andrija bili najprije učenici Ivana Krstitelja ali ih je on zatim uputio na Isusa i povjerio ih Njemu (usp. Iv 1,35-39).

Usporedivo se sada može dogoditi i po Mariji. Hodočastiti je povezano s „biti na putu“, što bitno spada u vjeru hodočasničkoga Božjeg naroda. Neki ljudi su putem, na nekom hodočasničkome mjestu prepoznali Mariju kao put k Isusu i sada taj put slijede. Dobro obilježje takvih iskustava jest da oni ne ostaju kod Marije, nego se zajedno s njom klanjaju Isusu!

I premda je Marija u svojim ukazanjima hrabrila na uporabu marijanskih molitava, kao primjerice na krunicu, njezin je cilj bio uvijek Krist: „*Što god vam rekne, učinite!*“ (Iv 2,5b): to je cilj svih pravih marijanskih ukazanja. Marija hoće pomoći da se potpuno držimo Isusa Krista i otvorimo njegovoj milosti.

Hodočasnička mjesta mogu izazvati i kritička pitanja. S jedne strane je gotovo na svim tim mjestima prisutno puno komercijalnoga. Jedno hodočasničko mjesto može donijeti novac, to i ljudi uvijek iskorištavaju. Opterećujuće može biti da Marija previše stoji u središtu a ne Isus Krist. To se može pokazati i u nezdravoj pobožnosti kad ljudi Mariju časte i ljube (gotovo) više od Isusa Krista. Ponekad se i jezično neke stvari nejasno definiraju, tako da stanovite molitve zvuče kao klanjanje Mariji. Pa ipak: kao što pšenica može rasti među kukoljem, tako se i na hodočasničkim mjestima , unatoč kukolju komercijalnoga, događaju mnoga obraćenja. Ljudi dobivaju novu snagu i nove poticaje za svoj život iz vjere.

5.

Marija i mi

U oproštajnome govoru koji nam donosi Ivanovo Evanđelje, govori Isus: „*Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu*“ (Iv 16,12-13). Urađanje i razumijevanje vjere neprestani je proces. Tako može biti sadržaja vjere u koje trenutačno nemam nikakva pristupa i koji mi ne znače ništa. Ali ostanem, o li otvoreni i dademo se voditi, Duh Sveti nam može otvoriti nove stvari. Mi možemo urasti dublje u duhovno gledanje, i s obzirom na Mariju i njezinu ulogu u Božjemu planu spasenja.

5.1. Usredotočena na Krista

Postati kršćaninom značilo je prema Pavlu po krštenju „*postati novi čovjek*“ (usp. Rim 6,4): „*Tako, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastat!*“ (2 Kor 5,17) Ova se novost sastoji u tome da sada više ne vrijedi ono što smo prije bili: „*Grk – Židov ..., rob – slobodnjak, nego sve i u svima Krist*“ (usp. Kol 3,11).

Riječi „*sve i u svima Krist*“ usmjeruju naš pogled na Krista u njegovim udovima. „*U svim*“ udovima trebamo vidjeti i častiti Krista i njegovu ljubav. Među ovim udovima posebno se ističe Marija budući

da je bila i jest s Kristom povezana više od svih drugih.

Hijerarhija istina

U Dekretu o ekumenizmu piše Drugi vatikanski koncil: „U uspoređivanju naučavanjâ neka se ne smetnu uma da postoji red ili 'hijerarhija' istinâ katoličke vjere, jer je različita njihova povezanost s temeljem kršćanske vjere“ (UR br. 11).

U temelj kršćanske vjere spada između ostaloga vjera u Isusovo čovječstvo i božanstvo, u Trojstvo, kao i u Isusovu namjeru da osnuje Crkvu. Zatim postoje istine, koju su prihvaćene od katoličkih i pravoslavnih vjernika, ali ne i od evangelika. Ovamo mogu pripadati i značenje Marije u Božjemu planu spasenja, uloga svetaca, postojanje čistilišta, značenje svećeništva, apostolska sukcesija i drugo.

Temeljno načelo *hijerarhije istinâ* hoće pomoći da se u nauku o Mariji izbjegnu dvije krajnosti. S jedne strane ne treba određene izričaje o Mariji predstavljati kao iste važnosti kao i temeljne kršćanske istine o Božjoj biti i otkupljenju. Mariju se nikada ne smije izdići u status boginje. S druge pak strane Marijinu ulogu u Božjem planu otkupljenja ne smije se ignorirati niti zanemarivati.

Isus, Marija i sveci nikada nisu konkurenti jedni drugima. (Oni se savršeno dobro razumiju!) Problem nije u nebu, nego kod nas, pobrka li se uloge Marije i Isusa. Marijina služba i služba svetaca sastoji se u tome da nas podupiru u povjerenju u Boga i u predanju Isusu. Naš Nasuprotnik uvijek je Trojedin Bog. Marija kao sestra i majka, pa i kad je jedinstveno od Boga obdarena, uvijek spada na našu stranu kao stvorenje Božje i kao uda na kristovu Tijelu.

Da se uloge Marije (i svetaca) i Isusa pobrka, problem je najčešće u tome da ti ljudi Isusa Krista u njegovoj veličini, ljubavi, blizini, moći i slavi nisu pravo upoznali. Tek kada u središtu stoje Isusovo djelo na križu, jedino posredništvo Isusa Krista, naglašavanje Svetoga pisma i Boga, proizlazi s obzirom na sudjelovanje udova na Tijelu Kristovu, s obzirom na Mariju i svece velika punina i širina. Kad

se štovanje Marije živi usredotočeno na Isusa Krista, na Boga, ono služi štovanju Boga.

Marija nam je ovo primjereno živjela. Znala je da po sebi samoj nema ništa i da je sve čista milost, pa i njezino daljnje djelovanje sve do danas. „*Velika duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je Ime njegovo!*“ (Lk 1,46-49)). Zbog čega će ju svi naraštaji slaviti? Marija navodi razlog za to: „*Jer velika mi djela učini Svesilni.*“ Marija upućuje na Božje djelovanje i njegovu svetost.

„**Marijinim naočalama**“

Švicarski teolog Hans Urs von Balthasar piše: „Što Marija kroz vrijeme Crkve želi nije to da ju častimo kao pojedinačnu osobu, nego da prepoznamo dubinu Božje ljubavi u djelu njegova učovječenja i otkupljenja ... Uvijek iznova je kod novijih marijanskih ukazanja krunica igrala jednu ulogu; događalo se da je Marija s moliteljima prebiralala zrnca krunice. Zbog čega to? Da bi recimo molili s ljubavlju prema njoj a ne prema Kristu? Ne, nego da bi smo iz njezine perspektive, iz njezina sjećanja gledali na otajstva Isusova života. Naše oči su smućene i otupjele, moramo (oprostite na slici) staviti Marijine naočale i točno gledati.“¹²

Marija je Isusa, svoga sina doživjela realno kao nitko drugi. Sada je s njime u slavi. Stoga posjeduje jedinstveno blago iskustva i poznaje dubinu Božjih tajna spasenja. I ona hoće posredovati ovaj spasonosni pogled.

5.2. Moguće poteškoće s Marijom

Ali može li Marija taj spasonosni Božji pogled posredovati? Kao što u svakome odnosu može biti poteškoća, tako i s Marijom. Pristup

¹² Hans-Urs von Balthasar: Maria für heute (Marija za danas), str. 40.43. Verlag Herder im Breisgau 1987.

k njoj može, ovisno o tome što smo o njoj čuli i koja iskustva s njom stekli, biti otvoren ili zatvoren. Ako je prisutna želja da pronađemo (produbljeni) pristup k njoj, tada mogu od koristi biti sljedeći naputci:

Psihološki razlozi

Odnos prema vlastitoj majci može se psihološki prenijeti na Mariju. Ako je netko primjerice doživio snažnu majku, koja je djelovala sužavajuće pa je se moralo 'osloboditi' da bi se moglo živjeti vlastiti život, jedno takvo iskustvo može otežati pristup k Mariji.

Tako se recimo dogodilo jednim dijelom meni (Leo Tanner): Sa 44 godine sudjelovao sam 30 dana na kontemplativnim duhovnim vježbama. NA poziv moje pratiteljice duhovnih vježba počeo sam nakon jednoga tjedna šutnje meditirati o imenu „Marija“. Najprije bez opipljiva učinka. Čitavom mojom dušom je ipak prolazila pukotina i bol kad mi je nekoliko dana kasnije rekla da od sada trebam svoju majku kod molitve pozvati da bude uza me i da ju trebam uvijek sa sobom „uzeti“ na šetnje. Marija i moja majka, s time nisam imao nikakvih svjesnih problema, ali niti ikakva srdačna odnosa prema njima. Osjećao sam samo osjećajni odmak. Petnaest dana trajao je put s tima dvjema ženama, koji me je doveo na temelj, i u fazu moga života prije rođenja.

Nutarnje slike, opažanja i „vizije“ dali su mi vidjeti nevolju moje majke i sve strahove, opterećenja i utuđenja koje je pretrpjela i kako su one ušle u mene. Vidio sam da mi nije mogla dati mnogo premda je to htjela. Tako sam svoju majku zavolio na nov način. Pukotina je u dubokim slojevima moga bića počela zacjeljivati. U vezi s ovim ja sam iznutra osjetio da mi je Isus htio darovati svoju majku., U Mariji sam poslije toga doživio svoju „željenu majku“, koja se solidarizirala s mojom nutarnjom boli, na moje veliko divljenje sve moje djetinje potrebe razumjela i prihvaćala. Marija je rado ljudima pokazivala dijete u svome naručju. Ova slika je učinila da dijete u meni oživi.

Dijete u meni bilo je presretno što je pronašlo svoju majku i smjelo potpuno biti ono.

Pretjerana, jednostrana pobožnost

Svi ljudi su obilježeni njihovom kulturom i svoju vjeru izražavaju u skladu s kulturom. Trijezni ljudi njemačkoga govornog područja teško se mogu nositi s oblicima pobožnosti južnjaka. Oni su im strani i mogu izdjelovati nutarnji stav odbijanja. Isto tako mogu ljudi koji žive pretjeranu duhovnost, koji Mariji (gotovo) više štuju i ljube od Isusa Krista, djelovati odbojno. K tomu dolazi i to da se u oduševljenju i ljubavi prema Mariji neke stvari jezično nejasno definiraju, tako da stanovite molitve izražavaju gotovo klanjanje Mariji.

Kad su dvoje ljudi zaljubljeni, mogu jedno drugomu reći stvari koje su u realnosti pretjerane. Pa ipak su takve riječi izraz njihova srca, njihove trenutačne ljubavi. Slično mogu biti shvaćeni i stanoviti naslovi Marije, koji su joj tijekom povijesti dani, kao izraz ljubavi a ne kao dogmatski savršeni nauki. Tako se u riječima *Marija je pomogla* nejasno ukazuje na to da ona djeluje samo po Božjemu nalogu, ili da je Isus Krist pomogao na Marijin zagovor.

Korisno je jasno razlikovati izražajne oblike pobožnosti od nauka. Marija jest i ostaje Božje stvorenje, i onda kada u Božjemu planu spasenja ima jedinstveno mjesto, koje je razlikuje od svih ljudi!

Obilježnosti s obzirom na učenje i poteškoće

Način kako smo kao djeca Mariju upoznali, kako se o njoj govorilo, što je u nama probuđeno preko pjesama, molitava i običaja (primjerice zapaliti svijeću pred Marijinim likom, sve to bitno obilježuje početak mogućega odnosa prema njoj. Ali tu mogu nastati i duhovne blokade. Ako smo primjerice čuli da je štovanje Marije ravno idolopoklonstvu i mora se toga osloboditi, tada to sprječava

otvoren i prirodan pristup Mariji, koja kao majka jednostavno pripada Isusu.

Poteškoće s obzirom na učenje mogu zatim još pridoći ako izričaje o Mariji ne razumijemo ili ih shvatimo krivo. Pozadina takvih izričaja često su nesporazumi s obzirom na nauk Crkve o Mariji. Jedan primjer: U odbijanju naslova *Marija Kraljica neba* poziva se na mjesto kod Jeremije: Bog govori: „*Djeca kupe drva, oci pale vatru, žene mijese tijesto da ispeku kolače 'kraljici neba' i lijevaju ljevanice tuđim bogovima. Zar mene tim pogrđuju*“ (Jer 7,18). Tu se ipak pogansku boginju štovalo kao kraljicu neba, što Bogu nanosi bol.¹³

Sada se govori: Od takvih poganskih izvora dolazi katoličko štovanje Marije, koje časti Mariju kao djevicu i Kraljicu neba. Poznajemo različite osobe koje su takve obilježnosti dobili prije svega od evangeličkih kršćana. Budući da ne žele uvrijediti Boga, odbijaju svaki oblik štovanja Marije, posebno njezino zazivanje u molitvi.¹⁴

U katoličkome štovanju Marije i svetaca radi se o Božjemu spasenju, koje prosijava u ovim ljudima. Kad štujemo Mariju i svece, mi tada štujemo ono što je Bog na njima učinio i čini dalje. Mi se dičimo njegovim djelovanjem u ovim ljudima. Divljenja vrijedni svjedoci vjere, mučenici... da li žive ili su mrtvi, daju nam svojim primjerom (uzorom) odvažnost i snagu. Takvi sveci i nebrojeni

¹³ Takva kraljica neba postoji i kod Indijaca: To je boginja Kali. U Efezu se štovalo Artemidu kao djevicu koja je svojim mnogim grudima i figura majke. Demetra je grčka boginja majka. Atena je boginja zaštitnica Atene. Kybela, velika boginja-majka, štovana je u Trakiji i Rimu, Frigiji (Maloj Aziji), u Grčkoj;

¹⁴ Poteškoće s ovim načinom gledanja često su povezane s sa shvaćanjem onoga što se događa poslije smrti. Postoji način gledanja koji često zastupa evangelička strana, da mrtvi sada počivaju i da će tek na kraju vremena biti iz grobova probuđeni, zatim suđeni a potom doći u nebo ili pakao. Prema ovome načinu gledanja ne mogu sveci (a onda ni Marija) biti zazivani za zagovor. To bi bio kult mrtvih! Ipak, Bog je Bog živih, zato se mogu Mojsije i Ilija, koji su već davno umrli, ukazati Isusu na gori preobraženja. Mnogi tekstovi i iskustva Svetoga pisma govore o načinu gledanja koji zastupaju katolička, pravoslavna i mnoge druge Crkve, naime, da se osobni sud događa u smrti i da kršćani dalje žive u Gospodinu, u Njegovu Tijelu, budući da je Isus Krist pobijedio moć smrti.

mučenici postoje u svim Crkvama. Ovome obliku štovanja svetaca mogu se pridružiti svi kršćani. Tako je Marija, kao i mnoge druge biblijske osobe, uzor vjere i predanja.

Katoličko štovanje svetaca ide ovdje još jedan korak dalje. Ono je shvaćanje da Bog u i po ljudima, i poslije zemaljske smrti može djelovati; o njima Sveto pismo govori kao o „*oblaku svjedoka*“ (Heb 12,1) koji nas okružuje. Štujući svece mi štujuemo spasenje koje je Bog u i po ljudima činio i dalje čini.

Evangelički kršćani ponekad govore: „U Bibliji o štovanju Marije ne stoji ništa!“ To baš potpuno ne stoji. Jer Marija moli proroki: „*Odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom ...*“ (Lk 1,48). Ovdje je obrazloženje štovanja Marije potvrđeno biblijski. Ipak nikada se ne radi o Mariji, nego uvijek o Onome od kojega sve dolazi. Tako stoji odmah dalje: „*Jer velika mi djela učioni Svesilni, sveto je Ime njegovo*“ (Lk 1,49). Svi naraštaji će Mariju nazivati blaženom. Smijemo li se mi iz toga isključiti?

5.3 Koje mjesto pripada Mariji u mom životu?

Po Mariji k Isusu ili po Isusu k Mariji? Koji put je ispravan? Oba – i to tako kako Duh Sveti vodi svakoga osobno. Tako ljudi mogu najprije otkriti Mariju i preko nje pronaći Isusa Krista. Drugi opet stupaju najprije u odnos prema Isusu Kristu, svome najboljem prijatelju. A budući da je Marija majka njihova najboljega prijatelja, oni po njemu nalaze pristup k Mariji. Tako je iskusila Terezija Avilska u čijim se spisima Marija krajnje rijetko nalazi.

Marija i drugi sveci mogu ovisno o njihovu zvanju zauzeti različito mjesto u čovjekovu životu. U životu Pape Ivana Pavla II. postojao je jedan trenutak koji je obilježio čitav njegov život. U dobi od 9 godina izgubio je svoju majku. U ovoj dubokoj boli poveo ga je njegov otac u crkvu pred Marijin kip i rekao: „Tvoja majka je sada umrla, ova je sada za tebe mjerodavna.“ On je ovo uzeo ozbiljno i potpuno se povjerio zagovoru i brizi Isusove Majke. *Totus tuus – Sav tvoj* postalo je njegovo geslo.

Koje mjesto pripada Mariji u vjerničkome životu jednoga

kršćanina? Možemo se pitati: Kako želi Isus da razmišljamo o njegovoj Majci? Što si on želi kako da se ophodimo prema njegovoj Majci? Ako štujemo njegovu Majku koja je njemu darovala ljudski život, ljudsku narav, koja se tijekom života za njega brinula i ljubila ga, tada ga to veseli.

Možemo pitati Isusa: „Koji odnos želiš da imam prema tvojoj Majci?“ Isusova je zadaća da nam pokaže koje mjesto njegova Majka treba imati u našem životu i koje milosti nam on hoće po svojoj Majci darovati. Smijemo (i trebamo) Isusa također moliti da nam ovo mjesto pokaže i da se otvorimo onome što nam on po svojoj Majci hoće dati.

Crkva iz duhovnoga iskustva zna da sveci, posebno pak Marija u slavi Božjoj nisu nedjelatni.¹⁵ Većinom mogu oni one darove koji su im u zemaljskome životu bili povjereni, sada na duhovan način prenositi s neba. Kad se primjerice Mariju zaziva kao *Bezgrješno začetu* (ili *Marijino Bezgrješno srce*), onda je to zato da dublje urastemo u Marijinu čistoću, u njezinu potpunu raspoloživost prema najtišim poticajima Duha Svetoga.

¹⁵ Tako ponekad Božja učinkovitost preko ljudi djeluje pravo tek poslije njihove smrti, kao primjerice kod Terezije iz Lisieuxa. Njezino zračenje – bolje rečeno Božje zračenje preko nje – pokazalo se ispravnim tek poslije njezine smrti. Terezija iz Lisieuxa je u ovo uvjerenje urastala: „Svoje ću nebo provesti tako da na zemlji činim dobro.“ Bila je uvjerenjena da tek poslije svoje smrti može biti ispravno aktivna.

6.

Oblici štovanja Marije

Kroz sva stoljeća je štovanje Marije poprimalo različite oblike (a ponekad i izrode). Katoličko štovanje Marije temelji se na uvjerenju da je Marija sada kod Gospodina u slavi. Odonud je i dalje svojom majčinskom skrbi, posebno svojim prošnjama, tu za nas ljude. Oblici štovanja Marije koji sada slijede imaju svima u tome da nas otvore milosti koju nam Bog po Mariji želi dati.

Kod različitih oblika štovanja Marije hoćemo uz sadržaj uvijek kratko ukazati i na povijest i duhovni smisao.

6.1. Molitve Mariji

Mnoge molitve Mariji imaju svoje korijene u Svetome pismu, druge su nastale tijekom povijesti kršćanstva.

„Zdravo, Marijo“ – Ave Maria

Među molitvama Mariji najpoznatija molitva je *Ave Maria: Zdravo, Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom. Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje. Isus. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike sada i na času smrti naše. Amen.*

Ova molitva se sastoji iz tri dijela. Prva dva dijela su citati iz Biblije: Najprije je to riječ anđela Gabriela (Lk 1,28): *Zdrav, milosti puna, Gospodin s tobom.*“ Drugi citat je Elizabetina riječ, koju je izrekla nadahnutu Duhom Svetim (Lk 1,42): *„Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje.“* U Ave Maria molimo *gebenedeit umjesto gesegnet.*¹⁶ Zatim se navodi plod tijela: Isus.

Treći dio je prošnja: *Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike sada i na času smrti naše. Amen.*“ Doslovan tekst ovoga trećeg dijela Papa Pio V. proglasio je godine 1569. obaveznim. Iz toga vidimo da je ova molitva rezultat dugoga razvoja.

Magnificat – Marijin Hvalospjev

Evandelist Luka izvješćuje, kako Marija nekoliko dana poslije obećanja rođenja Sina Božjega pohađa svoju rođakinju Elizabetu (Lk 1,39-56). Kod pozdrava Elizabeta se napuni Duha Svetoga i slavi Mariju i njezino dijete. Iza toga Marija pjeva Hvalospjev koji se prema početnoj riječi latinske verzije naziva *Magnificat*:

Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo! Od koljena do koljena dobrota je njegova nad onima što se njega boje. Iskaza snagu mišice svoje, rasprši oholice umišljene. Silne zbací s prijestolja, a uzvisi nezatne. Gladne napuni

¹⁶ *Gebenedeit* je germanizirani oblik latinske riječi *benedictus* (njemački: *gesegnet*). Suprotno njemačkoj riječi „segnen“, blagosloviti može *benedicere* značiti ne samo obećanje Božjega blagoslova ljudima, nego i čovjek poklonstveni stav prema Bogu. I Bog može biti „gebenedeit (klanjan, proslavljan). Budući da ne postoji njemačka riječ, koja ima u vidu oba značenja, rabi se germanizirani oblik *gebenedeit*.

dobrima, a bogate otpusti prazne. Prihvati Izraela, slugu svoga, kako obeća ocima našim: spomenuti se dobrote svoje prema Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka“ (Lk 1,46-55).

Magnificat slavi Boga kao vjernoga Boga, čije se spasonosno zahvaćanje odnosi na neznatne i gladne. Iz iskustva ranijih djela spasenja izrasta sigurnost da će Bog i ubuduće djelovati oslobađajuće i tako se pokazati kao Veliki i Silni. Istodobno sadrži ova molitva upozorenje bogatima, oholima i onima, koji se smatraju moćnima i sjede na prijestoljima ovoga svijeta.

Magnificat spada u osnovne tekstove kršćanstva. U Časoslovu je u Istočnoj crkvi sastavni dio jutarnje molitve. U Zapadnoj crkvi pak vrhunac večernjih pohvala.

Pod zaštitu se tvoju utječemo – Marija kao zaštitnica

Najstarija sačuvana molitva Mariji, čiji sržni tekst seže u treće/četvrto stoljeće, obraća se Bogorodici kao Zaštitnici: *Pod zaštitu se tvoju utječemo, sveta Bogorodice, ne odbij nam molbe u potrebama našim, nego nas od svih pogibelji uvijek oslobodi, Djevice slavna i blagoslovljena, Gospođo naša, Odvjetnice naša, Zagovornice naša! Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuči, svojemu nas Sinu izruči. Amen.*¹⁷

Pod tvoju zaštitu označuje ono što je u Rimskome carstvu bio zaštitnik, zaštitnica (od lat. patronus – Zaštitnik, odvjetnik). Ondje je odvjetnik pred sudom zauzimao za one ljude koji su o njemu ovisili, i štitio ih. Između zaštitnika i njegova štitenika postojao je uzajamni odnos vjernosti. Od trećega stoljeća ova se predodžba u kršćanstvu prenosila najprije na mučenike, zatim na sve svete, posebno na Mariju. Marija je već vrlo rano štovana kao Zaštitnica (Odvjetnica). Tako praksa da se Mariju moli za njezinu molitvu, seže dokazivo do u

¹⁷ Pojam „Posrednica“ moguće je razumjeti krivo. Isus Krist je jedan i jedini Posrednik između Boga i ljudi (usp. 1 Tim 2,5). Ali budući da je rođen od Marije i po Mariji došao na svijet, ona nam je posredovala Otkupitelja.

treće stoljeće.

Četiri marijanske Antifone

Četiri velike molitve Mariji, zaključuju od 13. stoljeća svakodnevnu molitvu Časoslova Crkve. Na kraju Povečerja (ili Večernje) Mariju se pozdravlja kao Otkupiteljevu Majku i kao Kraljicu neba i zaziva za njezin zagovor. Latinska imena ovih antifona (antifona znači naizmjenična molitva, pripjevna pjesma) odgovaraju uvijek prvim riječima latinskoga teksta.

U vrijeme **došašća** i **Božića** moli se ili pjeva *Alma Redemptoris Mater – Slavna Majko Spasitelja*:

*Slavna Majko Spasitelja,
Rajska dveri milostivna,
Koja vjerne vodiš k sreći,
Iznad mora Zvijezdo divna.*

*O pomози palom svijetu,
Koji želi ozdravljenje,
Ti što rodi Stvorca svoga
Prirodi na udivljenje.*

*Čuvši pozdrav Gabriela
Donese nam život svima,
Djevom začē, Djevom osta:
Smiluj nam se grješnicima.*

Ova se antifona pripisuje Harmannu iz Reichenaua (1013.-1054.) iz benediktinske opatije Reichenau.

U **korizmi** moli Crkva:
*Rajska kruno, rajska slavo,
Anđeoska Gospo, zdravo!
Ti si korijen, ti si vrata,*

S kojih sinu svjetlost zlata;

Ti si ljiljan djevičanstva,

Ti si nakit čovječanstva.

Zdravo, puna svih milina,

Moli za nas svoga Sina!

Mariju se ovdje i u sljedećim molitvama naziva Kraljicom neba. Marijino štovanje kao Kraljice neba razvilo se pri kraju srednjega vijeka. Teološki sadržaj ovoga počasnog naslova nalazi se u vjeri da je Isus Krist, Uskrsnuli i kraljevski Gospodin darovao svojoj Majci dijela na svojoj nebeskoj slavi (a time i na svome kraljevskom dostojanstvu).¹⁸

Elizabethin usklik „*Blagoslovljen plod utrobe tvoje*“ (Lk 1,41) pokazuje i na jednome daljnjem području jedinstveni Marijin položaj. Marija kao Božje stvorenje ima zajedno s Bogom Ocem *istoga* sina: Isusa Krista kojemu je darovala ljudsku narav. Dvije osobe, koje su djetetu zajedno darovale život, jesu i ostaju međusobno nerazdvojno povezane. Nikakvo rastavljanje ne može ovo promijeniti. Tako Marijino bogomajčinstvo na jedinstven način povezuje Mariju s neizmjernim i svemogućim Bogom. Marija je ovim „zajedničkim roditeljstvom“ stavljena u poseban položaj, što se izražava i naslovom *Kraljica neba*.

¹⁸ Na kraju marijanske godine 1954. uveo je Papa Pio XII. blagdan Marije Kraljice za zapovijedani spomendan 22. kolovoza. Ovaj blagdan konkretizira i produbljuje svetkovinu od 15. kolovoza, Marijino uznesenje na nebo. Najponiznijoj i najčišćoj od svih ljudi koja za sebe ne želi imati ništa, dana je u nebu prednost ispred svih stvorenja i to kao Kraljici neba ali i Kraljici anđela, mučenika, djevice, apostola, priznavalaca i svih svetih. Time se kraljevstvu Isusa Krista ništa ne oduzima – naprotiv. Sam Isus prenosi dostojanstvo i i milost spasenja, onako kako to sam želi, na svoju Majku. To pokazuje i stari motiv Marijina krunjenja, koji se u zapadnoj kršćanskoj ikonografiji posebno često prikazuje na oltarnim slikama a u molitvi krunice kao posljednje slavno otajstvo meditira: *Isus koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio*. Uskrsnuli i uzdignuti Krist, i sam prikazan s kraljevskom krunom, kruni svoju u nebo slavno uznesenu Majku.

U **uskršno vrijeme** moli Crkva *Regina coeli – Kraljice neba*, raduj se:

Zdravo, Kraljice, Majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni, dakle, Zagovornice naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagoslovljeni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo!

Kraljice neba, raduj se, aleluja.

Jer koga si bila dostojna nositi, aleluja.

Uskršnu kako je rekao, aleluja.

Moli Boga za nas, aleluja.

Ova molitva je klicanje uskrsnuću Isusa Krista. Izražava da Bogorodica već ima dijela na nebeskoj slavi svoga sina Isusa Krista. Poziva na zazivanje Marije i na to da razmatramo ono što je i nama na temelju uskrsnuća Isusa Krista obećano: dovršenje našega života u vječnoj Božjoj prisutnosti.

Tijekom **crkvene godine** moli Crkva *Salve Regina – Zdravo Kraljice*:

Zdravo, Kraljice, Majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni, dakle, Zagovornice naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagoslovljeni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo! I ova se molitva Mariji pripisuje Hermannu iz Reichenaua.

Naslov *Majka milosrđa* upućuje na to da je Isus njezin Sin utjelovljeno milosrđe. Ni jedan drugi čovjek nije toliko koliko Marija su-doživljavao put Božjega učovječenja. Isto je tako bila na vrhuncu Božjega milosrđa, *prisutna* pod križem. Tako nas Marija vodi u Isusovu blizinu. Uz nju se osposobljujemo za otvaranje dubini

Božjega milosrđa.

Marija, koja je rekla Da Božjoj volji i potpuno se otvorila Božjemu planu, poznaje put iz *suzne doline* kući. Ovaj put ide preko sumnji, nerazumijevanja, straha i trpljenja sve do pod križ. Marija je uzorno išla tim putem. Ovaj put vodi u susret s uskrsnulim Gospodinom. Ona, koja je na krilu morala držati mrtvoga sina, smjela ga je iskusiti kao živoga. Marija je svjedokinja i zauzima se da Bog čovjeku koji iskreno traži Bog daruje pomoć.

Krunica

Najpoznatija katolička molitva Mariji jest takozvana *Krunica*. Molitva krunice razvila se iz rano-srednjovjekovnih molitava, kod kojih je ponajprije *Očenaš*, a od 11. stoljeća sve više *Ave Maria* stotinu i pedeset puta podijeljena u grupe od po deset, ponavljana i povezana s biblijskim tekstovima o životu i djelu spasenja Isusa Krista. Polazeći od ovoga izvora krunica je meditativna molitva koja se odnosi na Krista.

Danas uporabljivi oblik krunice nastao je u došašću 1409. godine. Kartuzijanac Dominik Pruski sastavio je događaje Isusova života u pedeset rečenica, koje su se nadovezivale na tada uobičajeni prvi dio Ave Maria. Od kraja 14. stoljeća je uobičajeno Ave Maria sažeti u 15 jedinica od po deset Zdravomarija i započeti ih s Očenašem. Otada se krunica brzo proširila. Riječ *Psaltir* rabi se za moljenje svih 15 jedinca (desetki), riječ *Krunica* uvijek za pet desetki.

Riječ *Krunica* označuje vijenac od ruža. Ruža je simbol ljubavi. Kad se nekomu daruje ružu, kaže se: „Puno mi značiš! Puno mi vrijediš!“ U 14. stoljeću štovalo se Mariju kruneći ili ukrašavajući njezine kipove vijencima cvijeća ili ukrasnim vijencima od lišća. Jednomu mladom čovjeku koji je to redovito činio, Marija je objavila da bi joj bilo draže da joj umjesto toga daruje vijenac od pedeset duhovnih ruža, dakle pedeset Ave Maria.

Posebno značenje dobila je krunica 1571. godine. Tada su

muslimanski Turci akutno prijetili čitavome kršćanskom Zapadu i upadali u krvave osvajačke borbe sve dublje u Europu da kršćane na silu podvrgnu islamu. Činilo se da je njihov prodor nezaustavljiv. U ovoj nadmoćnosti neprijateljske sile koja je zadavala strah pozvao je Papa Pio V. (1566.-1572.) sve kršćane na čitavome Zapadu na moljenje krunice da bi se odbilo islamsku invaziju.

Pomorska bitka kod Lepanta 7. listopada 1571. godine završila je čudesnom pobjedom kršćana nad islamom. Papa je taj 7. listopada uveo kao blagdan *Naše Gospe od Pobjede*. Kasnije je Papa Grgur XIII. (1572.-1585.) preimenovao u *blagdan Gospe od Ružarija*. Leo XIII., koji je bio Papa 1878.-1903. proglasio je mjesec listopad *mjesecom krunice*. ovaj blagdan

– Sadržaj molitve krunice

Krunica sadrži više različitih molitava: *Očenaš*, *Zdravo Marijo* (Ave Maria) i pohvalu Trojstvu, *Slava Ocu*.

Krunica započinje *znakom križa* i *Apostolskim Vjervanjem*. Zatim slijedi *Slava Ocu*, *Oče naš* i tri *Zdravomarije* ... iza kojih se uvijek nakon Isus dodaje ... *koji neka nam umnoži vjeru ...*, *koji neka nam učvrsti ufanje ...*, *koji neka nam usavrši ljubav*.

Zatim započinje stvarna krunica u kojoj se uvijek razmatra jedan vidik ili otajstvo iz Isusova ili Marijina života.

Radosna otajstva govore o naviještenju anđela Mariji, posjetu Elizabeti, Isusovu rođenju, Isusovu prikazanju u Hramu i ponovnu nalaženju Isusa u Hramu:

- *Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela (Lk 1,35)*
- *Koga si, Djevice, Elizabeti u pohode nosila (Lk 1,39-56)*
- *Koga si, Djevice, rodila (Lk 2,1-20)*
- *Koga si, Djevice, u Hramu prikazala (Lk 2,22-24)*
- *Koga si, Djevice, u Hramu našla (Lk 2,41-52)*

U **otajstvima svjetla** razmatramo Isusovo krštenje na Jordanu, njegovo prvo čudo na svadbi u Kani, njegovo naviještanje, preobraženje na gori Taboru i ustanovu Presvete Euharistije za nas:

- *Koji je na rijeci Jordanu kršten bio (Lk 3,21-22)*

- *Koji nam se na svadbi u Kani objavio (Iv 2,1-12)*
- *Koji nam je kraljevstvo Božje navijestio i na obraćenje nas pozvao (Mk 1,14)*
- *Koji se na gori preobrazio i svoju nam slavu objavio (Lk 9,28-36)*
- *Koji nam se u otajstvu euharistije darovao (Mk 14,17-25)*

Žalosna otajstva govore o Isusovoj borbi u mucu u Getsemanskome vrtu, bičevanju, krunjenju trnovom krunom, nošenju križa i razapinjanju:

- *Koji se za nas krvavim znojem znojio (Lk 22,44)*
- *Koji je za nas bičevan bio (Iv 19,1)*
- *Koji je za nas trnjem okrunjen bio (Iv 19,2)*
- *Koji je za nas teški križ nosio (Iv 19,17)*
- *Koji je za nas raspet bio (Iv 19,18)*

Slavna otajstva upućuju na Isusovo uskrsnuće, njegovo uzašašće, poslanje Duha Svetoga na Duhove, Marijino uznesenje na nebo i njezino krunjenje za „Kraljicu neba“:

- *Koji je od mrtvih uskrsnuo (Lk 24,6)*
- *Koji je na nebo uzašao (Dj 1,9-11)*
- *Koji je Duha Svetoga poslao (Dj 2,1-13)*
- *Koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo (1 Kor 15,22-23)*
- *Koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio (Otk 12,1)*

Uz ova službena otajstva postoje i mnoga dodatna otajstva. Želim spomenuti još **otajstva utjehe** u kojima se razmatra dovršenje Božjega spasonosnog djelovanja u Isusu Kristu:

- *Koji vlada kao Kralj (Otk 19,6)*
- *Koji živi i djeluje u svojoj Crkvi (Ef 1,22-23)*
- *Koji će opet doći u slavi (2 Pt 3,8-13)*
- *Koji će suditi žive i mrtve (Rim 2,1-11)*
- *Koji će sve dovršiti (1 Kor 15,35-58)*

Postoje različite mogućnosti zaključivanja molitve krunice. Ponekad se dodaju druge molitve (primjerice za pokojne, nakane opće Crkve ...). Krunicu se u pravilu završava znakom križa, s

mogućnošću zagovorne prošnje Mariji: *S dragim Sinom neka Djeva Mati blagoslov nam dostoji se dati. Amen.*

– **Kako (kojim stavom) moliti krunicu**

Krunica je po svome podrijetlu biblijski orijentirana molitva Kristu. Romano Guardini (1855.-1968.) napisao je u vezi molitvom krunice: „Ova molitva znači boravljenje u Marijinoj životnoj sferi čiji sadržaj je Krist.“ Papa Ivan Pavao II. piše 2002. godine u Apostolskoj pobudnici *Rosarium Virginis Mariae – Krunica Djevice Marije* između ostaloga: „Krunica nas uvodi u srž kršćanskoga života.“

Kod moljenja krunice ne radi se o tome da razmatramo riječ po riječ, to bi bilo preveliko opterećenje i samo uzrokovalo stres. Jednostavno molitveno ponavljanje kod krunice može nam pomoći da se oslobodi duh. Za to je potrebno imati u ruci blagoslovljenu krunicu i na prstima brojati deset Zdravomarija. Tako krunica može pomoći opuštanju, dubljemu uranjanju u otajstvo koje se razmatra.

Temeljni oblik moljenja krunice sastoji se u *razmatranju* središnjih otajstava kršćanske vjere. Kao što je Marija Isusa kao ljudsko dijete uvela u život i židovsku vjeru, tako hoće i nas uzeti za ruku i uvesti u otajstva života svoga sina.

Krunicu je moguće moliti i kao *oblik prošnje i zagovora* u posebnim potrebama i nakanama. Dobar način moljenja krunice sastoji se u tome da kod svake desetke (ili čak kod svake Ave Maria) molimo za određene ljude i situacije. To pojačava i naš odnos prema njima.

Štovanjem Marije kao nebeske zaštitnice i moćne zagovornice krunica je postala i stvarnom molitvom Mariji. Po Marijinim ukazanjima u Lurdu i Fatimi krunica je dobila izrazito marijansko usmjerenje. U krunici se molitvom povezujemo s Marijom, Majkom Božjom u nakanama ljudi i svijeta. Podupiremo njezino poslanje koje je sada za Crkvu i za svijet.

Službenoj krunici mogu se pridodati i druge molitve. Najpoznatije je *takozvana Fatimska molitva* koju je Djeva Marija za vrijeme trećega ukazanja u Fatimi 13. srpnja 1917. objavila: *O moj*

Isuse, oprosti nam naše grijehе, očuvaj nas od paklenoga ognja i dovedi u raj sve duše, osobito one kojima je najpotrebnije tvoje milosrđe. Amen. Ova prošnja za nas i za pokojne ipak nije službeni sastavni dio molitve krunice.

Anđeo Gospodnji – Angelus

Danas uobičajeni oblik *Anđeo Gospodnji* razvio se korak po korak. U 13. stoljeću preuzet je od franjevaca običaj da se pri večernjemu zvonjenju pozdravi Bogorodicu. U 14. stoljeću uvedeno je jutarnje zvonjenje, koje je pozivalo na molitvu za opće dobro i mir. U 16. stoljeću pridodano je podnevno zvonjenje kao poziv na molitvu radi prijeteće opasnosti islamizacije Europe od ratoborna osmanlijskoga carstva. Tako zvona dana tri puta dnevno pozivaju u pravilu u 6 sati, u 12 sati i u 18 sati na molitvu Pozdravljenja (Anđeo Gospodnji). Stoga je ostalo i ime zvonjenje na molitvu (da se pozdravi Gospu – Pozdravljenje, op. prev.). Ovisno o mjesnome običaju može vrijeme varirati.

Svake nedjelje oko 12 sati moli Papa s okupljenim vjernicima na Trgu svetoga Petra s prozora svoje radne sobe Anđeo Gospodnji. Najčešće pritom održi kratak nagovor.

Molitva započinje s pozdravom anđela Gabriela Mariji, pa se stoga i zove Angelus (lat. *engel*). Zaključna molitva upravljena je Ocu. Ona razapinje luk od učovječenja Sina Božjega do njegova križa i njegova uskrsnuća. Molitva Pozdravljenja može se moliti kao naizmjenična molitva između predmolitelja i zajednice:

Anđeo Gospodnji navijestio Mariji.

I ona je začela po Duhu Svetom.

Evo službenice Gospodnje.

Neka mi bude po riječi. tvojoj.

I Riječ je tijelom postala.

I prebivala među nama.

Moli za nas sveta Bogorodice!

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se. Milost svoju, molimo te Gospodine, ulij u duše naše, da mi, koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina tvoga, po mucu njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

6.2. Posveta Mariji (Posveta Isusu po Mariji)

Isus je jedini Otkupitelj a Marija prva između svih otkupljenih, unaprijed otkupljena. Marija je tako istodobno slika otkupljene Crkve. Posveta Isusu po Mariji izražava želju i odluku da hoće biti dio otkupljena čovječanstva i na ovome putu se povjeriti majčinskoj Marijinoj pomoći.

Smisao posvete Mariji

Marija se svojim Da potpuno otvorila Božjoj milosti za njezino spasenje i za blagoslov nebrojenih ljudi. I mi se možemo otvoriti Božjemu planu. Ali mu možemo i stati na put ili se čak ogriješiti o njega tako da ni drugi ne nađu spasenje. Stoga stoljećima postoji tradicija posvetiti se Mariji. To znači: povjeriti se Mariji da bi nam ona pomogla potpuno se otvoriti Božjemu planu onako kako je to učinila ona.

Papa Ivan Pavao II. je 13. svibnja 1982., godinu dana poslije atentata, u Fatimi rekao: „Posvetiti se Mariji znači dopustiti joj da pomogne pri izručenju samoga sebe i čitavoga čovječanstva Njemu koji je Sveti, koji je neizmjereno Sveti.“ Posveta Mariji hoće nas potpuno dovesti Kristu.

Posvetom izražavamo da hoćemo prihvatiti milosne darove koje je Isus povjerio Mariji da ih ona prenese dalje i da nas Marija smije uvesti dublje u njezin stav potpune raspoloživosti Bogu. To uključuje spremnost s potpunim se povjerenjem otvoriti djelovanju Duha Svetoga, živjeti majčinsko-sestrinski, bez ogorčenosti podnositi trpljenje, služiti Crkvi ... sa željom Magnificata, da se tako proslavi

Gospodinova veličina.

Posvetna molitva

Posebno je poznata posveta Isusu po Mariji svetoga Ludwiga Maria Grigniona Monfortskog (1675.-1716.).¹⁹ On ju opisuje u takozvanoj *Zlatnoj knjizi*. Ovoj posveti normalno prethodi 33-dnevno vrijeme pripreve. Za to postoje različiti molitveni predlošci.

Od svetoga Ludwiga potječe sljedeća posvetna molitva:

Sveti Ljudevit Marija Grignion Montfortski napisao je ovu posvetu za one koji su se 33 dana temeljito pripremali i konačno u dubokoj tišini i povučenosti govore odlučne riječi posvete Isusu po Mariji. Srž molitve glasi:

*„Ja, N., nevjerni grješnik,
obnavljam i potkrjepljujem danas u tvoje ruke svoje krsne
zavjete.*

*Zauvijek se odričem đavla, njegova sjaja i njegovih djela.
Potpuno se predajem Isusu Kristu, utjelovljenoj Mudrosti,
da za njim nosim svoj križ sve dane svoga života
i budem mu vjerniji nego sam bio do sada.
U nazočnosti čitava Nebeskog dvora*

¹⁹ Ludwig Maria Grignion je potjecao iz odvjetničke obitelji s 18 djece. Od 1692. živio je u Parizu, gdje je 5. lipnja 1700 zaređen za svećenika. Iza toga je djelovao kao dušobrižnik za bolesnike u Poitiersu i ondje 1703. zajedno s blaženom Marie-Luisom Trichet osnovao kongregaciju za žene, zajednicu „Kćeri Mudrosti“. Njezina je zadaća bila u u njezi bolesnika i u poučavanju, prije svega siromaha. 1713. uslijedilo je osnivanje Misionara Društva Marijina, monfortanaca. Zajednica danas obuhvaća oko 4500 članova, koji djeluju u Južnoj Americi, Africi i Indiji prije svega za prikraćene i u četvrtima bijede. Ludwig je sve do svoje smrti propovijedao kod gotovo 200 pučkih misijana sjeverozapadu Francuske. Njegova duboka marijanska pobožnost, jednostavan, potpuno na Božjoj providnosti građen stil života i odvažnost kojom je reagirao u teškim situacijama, ostavljali su dojam na ljude. Nakon 16.godišnje svećeničke djelatnosti umro je Ludwig Maria u dobi od 43 godine. Od njega potječe „Traktat o pravome štovanju Marije“, takozvana „zlatna knjiga“, koja je objavljena 1843. i otada se s velikim uspjehom širila. Svetim ga je 20. srpnja 1947. proglasio Papa Pio XII.

*izabirem te danas, Marijo, za svoju Majku i Gospodaricu.
Posvećujem ti i darivam u potpuno vlasništvo
svoje tijelo i svoju dušu,
sav svoj vanjski i nutarnji imetak,
Čak i vrijednost svih mojih dobrih djela,
prošlih, sadašnjih i budućih.
Dajem ti potpuno pravo da raspolažeš nada mnom
po svojoj volji,
u vremenitosti i vječnosti na veću slavu Božju. Amen.*²⁰

6.3. Marija, Majka reforme

Izvorna Marijina slika *Marija Majka reforme* nalazila se od 9. stoljeća u rimskoj crkvi Marija u Tempulo u ženskome samostanu istoga imena. Ikona je nazvana *Advocata – Odvjetnica, zagovornica*. U 13. stoljeću htjeli su Pape Inocent III. (1198.-1216.) i Honorije III. (1216.-1227.) reformirati redovnice u gradu Rimu i sabrati ih u jedan zajednički samostan. Dominik (1170.-1221.) dobio je zadaću reformirati redovnički samostan.

28. veljače 1221. prenio je ikonu u reformirani samostan San Sisto Vecchio, budući da su ga sestre samostana S. Maria u Tempulo slijedi samo uz uvjet da njihova ikona pođe s njima i kod njih ostane. Slika je ostala i tako su sestre pristale i na reformu.²¹

Marija je na slici prikazana kao bizantinska gospođa i našminkana. Oči joj gledaju upitno i izazovno promatrača. Danas stoji jedna od Dan Siluana godine 1996. novonačinjena ikona *Marija*

²⁰ Daljnje posvetne molitve: Pater Nicola Zucchi SJ: „O Gospođo moja, o Majko moja, tebi se sasvim prikazujem. Pa da ti se pokažem odanim posvećujem ti danas svoje oči, svoje uši, svoja usta, svoje srce, upravo svega sebe. Kad sam, dakle, sav tvoј, o premila Majko, čuvaj me i brani kao stvar i svojinu svojju. Amen.

²¹ Godine 1575. slika je pratila zajednicu sestara iz San Sisto Vecchio u novi, u zdravijim uvjetima sagrađeni samostan S. DOMenico e Sisto (sadašnji „Angelicum“) a godine 1931. slijedila ih je zatim u samostan krunice na Monte Mario, gdje se trenutačno čuva.

Majka reforme u marijanskome svetištu dominikanskoga samostana u Cazisu. Prema uzoru na rimsku Marijinu ikonu hoće ikona *Marija Majka reforme* hoće ova ikona podsjećati na uvijek nanovo traženu obnovu u duhu svetoga Dominika. Marijansko svetište u Cazisu upućuje na to da u nama treba nastati prostor u kojemu ćemo ljubiti Boga i klanjati mu se, predstavnički za i sa ljudima ovoga svijeta.

Marijo, Majko reforme,

tvoje ruke su prazne, upućuju na Boga, i potpuno su za NJEGA otvorene. Otvori naše oči za ljubav nebeskoga Oca. Marijo, Majko reforme, tvoje ruke su primile sve od izvora spasenja da bi sve darovale ljudima. Otvori naše ruke za primanje darova tvoga sina i za darivanje njegove ljubavi. Marijo, Majko reforme, ti svojim praznim rukama živiš iz Boga. Otvori naša srca da u nama Božji Duh može djelovati, klanjati se i ljubiti. Amen.

6.4. Marija kao pomoćnica kršćanstva

Don Bosco (1815.-1888.) govorio je često o Mariji kao *Auxiliatrice – Pomoćnica* kršćana. Njegovo snažno naglašavanje ovoga naslova dovelo je dotle da je zaziv, ali i slika *Marije Pomoćnice* na čitavome južnoeuropskome i latinskoameričkome prostoru i na mnogim mjestima svijeta raširena. Marijina se pomoć sastoji prije svega u tome da svoja srca otvorimo Isusu, da bismo sve dublje govorili Isusu Da, otvarali se njegovu Duhu i slijedili njegove poticaje. U ovome smislu Papa Franjo ju opet i opet zaziva:

Marijo, ženo slušanja, daj nam otvoriti uši; daj nam da među tisućama riječi ovoga svijeta razaberemo (čujemo) riječ tvoga sina Isusa; daj nam osluhnuti stvarnost u kojoj živimo, čuti svakoga čovjeka s kojim se susretnemo, a posebno siromaha, potrebitoga i onoga u poteškoćama.

Marijo, ženo odluke, rasvijetli nam razum i srce da riječi tvoga sina znamo poslušati bez oklijevanja; daj nam odvažnosti za odluku, za to da se ne dajemo od drugih povlačiti tako da nas oni određuju.

Marijo, ženo djelovanja, daj da naše ruke i noge „pohite“ k drugima, da bi donijele ljubav tvoga sina Isusa, da bi poput tebe donosili svjetlo Evanđelja u svijet. Amen (Nagovor kod molitve krunice, 31.svibnja 2013.).

Pomozi, Marijo našoj vjeri! prepisati iz enciklike (Enciklika *Lumen fidei* – Svjetlo vjere, br. 60)²²

6.5 Blagoslovljeni predmeti, medalje ...

Kao što mladi svoje sobe ukrašavaju slikama i predmetima osoba kojima se dive i koje su im važne, tako mnogi vjernici objese križ, ikonu ili sliku Majke Božje. Mnogi u novčaniku imaju sliku partnera, djece i drugih osoba koje su im vrijedne i kojih se rado sjećaju. Tako i medalje, slike i kipovi pokazuju, da su im te osobe važne.

Tako ni fizički predmeti uspomena, koji podsjećaju na Marijin život i na njezinu ulogu u planu otkupljenja, ne posjeduju nikakve magične sile, nego hoće pomoći da životom predanja i služenja prema Bogu i bližnjima živimo, kao što je to uzorno živjela Marija.

Takve se predmete kao i puno toga drugoga u Katoličkoj crkvi blagoslivlja.²³ Blagoslovna molitva je prošnja Bogu da njegova spasonosna snaga, njegova volja i njegov Duh djeluju i udalje svako zlo i ono što razara život.

²² © oba teksta: Libreria Editrice Vaticana

²³ Osobito se blagoslivlja i posvećuje prostorije potrebne za bogoslužja (prostor crkve) i predmeti (oltari, kalež, misnice ...). Takva blagoslivljanja sažima Crkva pod pojmom „sakramentali – blagoslovine“. Razlikuje se takozvane predmetne blagoslovine, to znači od Crkve blagoslovljene predmete tako se primjerice mogu blagosloviti ulja, voda (blagoslovljenu vodu), križevi, svijeće, krunice, medalje, škapulari, bračno prstenje, grob, sol, palmine grančice, pepeo ... Ali ne posvećuju se samo religiozne stvari, blagoslivljaju se i kuće, tvornice, automobili. Zatim postoje različita blagoslivljanja i posvete *osoba*, kao posveta djevica, blagoslov bolesnika, blagoslov majki, svećenički blagoslov ... O posveti se govori ako se osobe, odnosno predmeti određuju trajno za službu Bogu. Inače se govori samo o blagoslovima.

Iza svega ovoga stoji vjera da Bog u svojoj suverenosti na različit način, može djelovati i preko materijalnih stvari. Tako je mrtvac, dotakavši se Elizejevih kostiju, oživio i stao na noge (usp. 2 Kr 13,20-21). Neka žena je 12 godina bolovala od krvarenja i ozdravila kad se dotaknula Isusove haljine (usp. Mk 5,28-29). Kad su na bolesnike stavili rupce i rublje s Pavlova tijela, ozdravili su i oslobodili se zlih duhova (usp. Dj 19,11-12).

Čudotvorna medaljica

Od sakramentalna koji podsjećaju na Mariju, među mnogim vjernicima je raširena čudotvorna medaljica. „Čudotvorna“ je medalja utoliko, što su se u vezi s njom, zazivajući zagovor Bogorodice Marije, dogodila nebrojena čudesa milosti. Kako je do toga došlo?

27. studenog 1830. ukazala se Majka Božja 24-godišnjoj novakinji Katarini Laboure u provincijalnoj kući vincentinki u Parizu, Rue de Bac.²⁴ Vidjela je Majku Božju kako stoji na zemaljskoj kugli, pod nogama joj zmiya. U svojim rukama držala je zlatnu kuglu. Slika čitavoga svijeta i svakoga pojedinog čovjeka. Zatim je spustila ruke a zrake su se spuštale s draguljima iz ruku. Ove zrake označuju milosti koje Marija želi darovati svima koji ju za to mole.

Zatim se oko Majke Božje stvorio ovalni okvir s Natpisom: O

²⁴ Katarina Laboure (1806.-1876.) bila je deveto od sedamnaestero djece jedne seljačke obitelji. Najprije djelatna kao služavka, ušla je 1830. u Parizu u samostan vincentinki. Već kao novakinja imala je 1830. godine ukazanja marije i dobila od nje zadaću da širi takozvanu čudotvornu medaljicu. Katarina je o ovim ukazanjima za vrijeme svoga života šutjela i povjeravala se samo svom ispovjedniku koji se zatim pobrinuo za otiskivanje medaljice. Sve do svoje smrti bila je djelatna u njezi, u kuhinji i na porti staračkoga doma u Parizu. Tek kratko prije njezine smrti iskusile su njezine susestre da jer ona bila ta koja je poslije Marijina ukazanja dala nalog za otiskivanje medaljica. Kad je 1933. godine u vezi s Katarininim proglašenjem blaženom njezin grob bio otvoren, njezino tijelo je bilo neraspadnuto. Kasnije se njezino tijelo položilo u staklenu škrinju; ono i danas stoji u kapeli provincijalne kuće vincentinki u Rue de <Bac u Parizu. Papa Pio XII proglasio ju je svetom godine 1947. .,

Marijo, bez grijeha začeta, moli za nas koji se tebi utječemo. Dok je sestra Katarina još to gledala, stvorile su se iz ovalna okvira 12 zvijezda, veliko M, iznad njega križ koji počiva na jednoj vodoravnoj gredi. Ispod toga Srce Isusovo okruženo trnovom krunom i Srce Marijino probodeno mačem. Vijenac od 12 zvijezda uokviruje čitavu sliku. Kod ovoga ukazanja čula je Katarina da prema ovome uzorku treba načiniti medaljicu i da će svi koji ju s potpunim povjerenjem nose, primiti mnoge milosti.

Majka Terezija iz Kalkute (1910.-1997., proglašena blaženom 2003. godine, svetom pak 4. listopada 2016. imala je uvijek uza se takve medaljice i dijelila ih po mogućnosti svima s kojima se susretala. Ovim malim darom htjela je svim tim ljudima dati znak svoje osobne ljubavi kao i znak Isusove i Marijine ljubavi. Ovim znakom ljubavi mogla je otvoriti neka zatvorena srca i probiti oklop hladnoće. Katkada je osobito izjavljivala da se u Majku Božju smijemo pouzdati uvijek, jer ona nas čuva, ako je potrebno na čudesan način.

7.

Marija kao Razmrsiteljica čvorova

U staroj romanskoj crkvi Svetoga Petra na Perlachu (St. Peter am Perlach) u Augsburgu nalazi se slika Marija Razmrsiteljica čvorova. Augsburgski barokni slikar Johann Georg Melchior Schmidtner (1625.-1705.) naslikao je ovu sliku po nalogu Hyeronimusa Langenmantela (1641.-1718.). Kardinal Jorge Mario Bergolio upoznao se s augsburškom milosnom slikom osamdesetih godina dvadesetoga stoljeća u Njemačkoj. Uzeo je sa sobom mnoštvo sličica i podijelio ih u Buenos Airesu među svoje suradnike. Danas, gotovo trideset godina kasnije, Bergolio je diljem svijeta poznat kao Papa Franjo. I Razmrsiteljica čvorova štuje se i u Argentini, jedna kopija augsburške slike privlači u Buenos Aires iz godine u godinu tisuće hodočasnika.

U vezi sa slikom

Tko sliku gleda prvi put, iznenadit će se neobičnim motivom: Marija stoji između neba i zemlje na Mjesečevu srpu. Iz obilja nebeskoga svjetla nad Marijom lebdi Duh i obasjava ju. Oko njezine glave vidimo vijenac s dvanaest zvijezda. Od puhanja vjetra (Duha) leluja se njezin plavi ogrtač, okružena mnogim anđelima, Marija stoji na zmiji koja se i sama sklupčala.²⁵

Jedan veliki anđeo pruža joj vrpca s velikim i malim, pojedinačnim i nagomilanim čvorovima. Marija ih velikom strpljivošću razmršuje i daje da se vrpca – razmršena – spušta na drugu stranu. Jedan drugi anđeo uzima ovu razmršenu vrpca i pokazujem pogledom koji puno govori: „Pogledajte, kako ona to čini.“

Dolje na slici iz polumraka izlazi mala grupa uspinjući putem prema crkvi. Vidimo anđela, muškarca i psa. Jedno tumačenje vidi ovdje prikazan postanak slike: Wolfgang Langenmantel, djed Hyeronimusa Langenmantela bio je pred razvodom od svoje žene. U ovoj bračnoj krizi potražio je patera Jakoba Rema, DI u Ingolstadtu koji se molio Mariji da razmrši i izravna čvorove bračnoga veza. Iza toga se ponovno vratio mir i Langelmantelov unuk je kasnije na uspomenu dao naslikati sliku Razmrstiteljice čvorova u Augsburgu. NA slici je prikazano kako anđeo vodi Wolfganga Langenmantela i svojom desnom rukom pokazuje na obližnje mjesto s crkvom.

Jedno drugo tumačenje se poziva na prizor u Knjizi o Tobiji. Ondje Tobija sa svojim psom pod vodstvom arkandela Rafaela kao posrednik ženidbe polazi na put iz Ninive u Ekbatanu da uzme Saru za svoju ženu (usp. Tob 5,17; 6,10-13).

Za mnoge ljude su ova tumačenja postala posnim načinom „Razrješiteljice čvorova“: Razrješiteljica čvorova treba pomoći

²⁵ To može upućivati na zmiju u raju zbog koje su sve zamršenosti došle u naš svijet. Marija, koja stoji na zmiji, tradicionalan je motiv iz Postanka 3,15, gdje stoji: „Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvojeg i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu.“

pronaći budućega partnera ili partnericu. Ona treba pomoći razvezati čvorove odnosa, potražiti novi početak i pronaći puteve nakon razilaženja. Neovisno o interpretaciji dvojice putnika pokazuje prikaz Marije, Majke Božje kao pomoćnice pri rješavanju (razvezivanju) problema, posebno problema u partnerstvu.

Razmatranje u vezi s Razrješiteljicom čvorova

Postoje različite vrste čvorova. Povučete li krivu podvezu na cipeli, nastaje čvor. Papa Franjo u vezi s ovim govori: „Kad dijete ne sluša majku ili oca, nastane, možemo reći, mali 'čvor'. To se događa kad je dijete pri svome djelovanju svjesno što čini, posebno kad je pritom u igri laž. Ono u ovome trenutku ne vjeruje (ne povjerava se) majci i ocu. ... Tada je potrebno odnos prema roditeljima zbog ove pogrješke izgladiti; dijete moli za oprostjenje da bi se u odnos vratio sklad i povjerenje.

Slično se događa i u našem odnosu s Bogom. Ako Ga ne čujemo, ne slijedimo Njegovu volju, dogode se možda konkretni čini kojima pokazujemo manjak povjerenja u njega – a to je grijeh; on u nutrini stvara čvor. Ovi čvorovi uzimaju nam mir i opuštenost. Opasni su jer više čvorova mogu postati klupko koje je sve bolnije i sve teže razmrsiti. Ali Božjemu milosrđu ništa nije nemoguće! I najzamršenije čvorove razmrsujemo Njegovom milošću. A Marija je svojim Da otvorila vrata ...“ (Nagovor 12. listopada 2013.).

Kao što postoje različite vrste čvorova tako postoje i različiti načini njihova razvezivanja. Tako se može jednu nit provući kroz drugu i polako razmrsiti čvor. Za razmrsivanje čvorova u pravilu je potrebno puno strpljivosti a ponekad i dugo vremena, jer gdje su na međuljudskome području, ali i u odnosu s Bogom takvi čvorovi i zamršenosti nastale, potrebno je prepoznati moguće uzroke, vratiti se natrag i strpljivo korak po korak ići putevima razvoja. Pritom može biti potrebna i pomoć izvana.

Ako pak nit strpljenja pukne, , silom poteže i povlači, u srdžbi može postati samo još teže i nerješivije. Čvor se može i silom rasjeći

ili razrezati, kao što se to dogodilo kod „gordijskoga čvora“²⁶

Prvi teološki odnos prema Mariji kao razrješiteljici čvorova nalazio se kod crkvenoga oca Ireneja Lionskog (oko 135.-202.). U spisu „Protiv heretika“ (Adversus hereses, knjiga III, poglavlje 22) opisuje da Marija razrješuje čvor koji je Eva svojim padom u grijeh uzrokovala:

„Gospodin je vidljivo došao k svojim. I nosilo ga je njegovo stvorenje, od njega nošeno. I onu neposlušnost ispod drveta ispravio je poslušnošću na drvu. I tako je onu zavedenost kojom kobno bijaše zavedena djeva Eva, dana već mužu, on razriješio po noj pravoj blagovijesti koju je anđeo navijestio udatoj Djevici Mariji. Kao što je onu zavela riječ anđelova da, nevjerna Božjoj riječi, bude neposlušna Bogu, tako je ova po anđelovoj riječi primila blagovijest da, poslušna Božjoj riječi, bude Bogonositeljica. I kao što ona bijaše zavedena na neposlušnost Bogu, ova bi svjetovana da Bogu bude poslušna. I tako Djevica Marija postaje odvjeticom djeve Eve“ ...

„Što je djevica Eva svojom nevjerom svezala, djevica Marija razriješila je svojom vjerom.“ Ne vjerovati, okrenuti se i osloboditi, ne čini slobodnim, naprotiv: To zamrsuje. Adam i Eva htjedoše biti kao Bog. A budući da Mu nisu vjerovali, sami su postali zamršeni. Mnogi su ljudi danas shvaćanja da je moguće sam sebe otkupiti, da je moguće sam razriješiti čvorove svoga života i tako postaju samo još više zamršeni.

Prvi korak oslobađanja sastoji se u tome da se čvorove vlastitog života, vlastite sukobe i probleme donese pred Boga. Tko to učini, otvara se novomu načinu gledanja. Pouzdaje se da Bog već poznaje rješenje koje je meni i mojim bližnjima još skriveno. To je bio Marijin stav, poniznost: Ona si nije umišljala da poznaje rješenje problema,

²⁶ GORDIJSKI ČVOR. Frigijski kralj Gordije izradio je kola i posvetio ih Zeusu. Jaram je uz rudo svojih kola privezao vrlo zapetljanim čvorom. Vjerovalo se da će onaj tko rasplete čvor postati gospodarom Azije. Zagonetku je riješio Aleksandar Veliki. Kad je osvojio grad Gordion, prvo je pokušao naći neki kraj užeta, no kad je uvidio da je to nemoguće, jednostavno je mačem presjekao čvor. Mit o gordijskome čvoru je tako postao metafora za veliki problem koji se vrlo lako rješava.

nego je bila spremna vjerovati Bogu, pripustiti i prihvatiti Njegove puteve rješenja. O tome se radi kod razrješenja čvorova: Ja donosim svoje čvorove (preko Marijinih ruku) pred Boga i učim kao Marija stvari gledati onako kako ih gleda Bog i slušati ono što mi Bog sada savjetuje.

Uvijek se radi o tome da se založimo za Božje rješenje, da svoje sukobe ne pokušavamo gledati iz naše perspektive, nego da pogledamo Božji način gledanja i udubimo se u Božje razmišljanje. U tome nam pomaže Marija.

Stoga na ovoj slici Razrješiteljice čvorova nad Marijom dominira Duh Sveti, koji sve rasvjetljuje i prosijava. Božji Duh u čovjeku djeluje razrješujuće. Njemu služi Marija. On čvorove ne razmršuje vlastitom snagom, nego snagom Božjega Duha, koji zatim u čovjeku djeluje, kad se čovjek upusti u Božju volju i Njegove planove. Ovo egzistencijalno upuštanje u Božju volju *drugi* je korak. Premda Marija nije znala što će iz njezina života postati i kako će Bog razmršiti čvorove njezine životne situacije, rekla je: „*Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi*“ (Lk 1,38). Ona pripušta Božje događanje. Slično savjetuje poslužiteljima na svadbi u Kani: „*Što god vam rekne, učinite!*“ (Iv 2,5).

Na slici uočavamo da Marija čvorove razrješuje pažljivo i strpljivo. Mi si najradije želimo jednostavna i brza rješenja. Da, katkada želimo čvor rasjeći. Ali to u pravilu nije kršćanski put. Najčešće se radi o tome da ono zbog čega drugi ljudi trpe, i što im pritišće dušu, dijelom preuzmemo na sebe i donesemo Isusu na križ. Ondje pod križem stoji i Mar. Ona je strpljivo izdržala i zajedno s Isusom podnosila Njegove boli. Supomagati, sunositi kao Marija, tako supomažemo rješavanju problema svojih bližnjih, dopuštajući da njihove čvorove razmrši „Onaj“ koji je jedini u stanju čvorove potpuno razriješiti. To je *treći* korak.

8.

Moj put s Marijom – jedno iskustvo Urbana Camenzinda

Na mome putu do svjesnoga nasljedovanja Krista bilo je više vremena, kad sam bio sve drugo samo ne marijanski. Misam imao ništa protiv Marije, ali puno više od toga nije bilo prisutno. Jedan svećenik mi je tada rekao: „Ti si OK, ali ti nedostaje Marija“. Ova izjava me je pogodila. Mislio sam. „Ako je tako, onda trebam pomoć.“ I tako sam počeo moliti: „Isuse, daruj mi odnos prema svojoj Majci koju m i želiš darovati.“ Ovu kratku molitvo molio sam dugi niz godina, i u mome odnosu prema Mariji neke stvari su se promijenile.

Radi mojih mnogih kontakata s evangeličkim kršćanima i njihove suzdržanosti prema katoličkome učenju o Mariji, bilo mi je važno propitati je li i koliko katolička mariologija „biblijski“ utemeljena“. Tako sam uz molitvu počeo intenzivno istraživati meditirati i Sveto o Božjem djelovanju s obzirom na Mariju. Dodatno sam čitao različite knjige iz katoličke, pravoslavne i protestantske tradicije na temu Marija. Sve više i više sam postajao svjestan da se Mariji u Božjemu planu spasenja pridaje izvanredno značenje, koje meni ranije nije bilo jasno.

Nikada ne ću zaboraviti trenutak kada sam jednoga dana u nutarnjoj molitvi čuo Isusa govoriti: „Ne znaš li da je sve što je moje, tvoje (usp. Lk 15,31)? Zato ti govorim: moja Majka je i tvoja Majka!“ I shvatio sam da se Isusova posljednja riječ na križu: „Evo ti Majke!“, nije odnosila samo na učenika pod križem. Toga dana sam odložio dvojbe i posve svjesno uzeo Mariju u svoje srce. Meditirajući Sveto pismo počeo sam sve dublje shvaćati zašto joj je Duh S+Sveti dao govoriti: „*Evo, odsad će me blaženom zvati svi naraštaji*“ (Lk 1,48). Uz to mi je Gospodin udijelio i daljnju korisnu „pomoć“. Ovamo spadaju posebno dva događaja.

Izbavljenje iz životne opasnosti

U Zürichu sam propovijedao na jednome regionalnom bogoslužju. ZA vrijeme priprave molitve prišao je meni nepoznati indijski svećenik. NAKon završetka priprave molitve pitao me je tko sam ja. Nakon što sam mu dao svoje osobne podatke, rekao je: „Iznad tebe sam vidio veliko svjetlo. I čuo sam Isusov glas koji ti govori: 'Dajem ti svoju Majku da te zaštiti i ti ćeš to doživjeti za nekoliko dana'.“

Sljedećega tjedan držao sam seminar o vjeri u Sisikonu na Vierwaldstätterseeu. Nakon seminara navečer pitao me orguljaš smije li se sa mnom povesti u mome automobilu. Morao je u Zürich i ja sam ga povezao dio puta. Bila je vrlo hladna zimska večer i autocesta je bila dijelom pokrivena snijegom. Rekao sam mu da ću

radi sklizavosti voziti malo sporije (polaganije). Nakon jednoga zavoja ususret je izletio težak, nešto stariji automobil. Vozač, vrlo mlad čovjek, rekao mi je kasnije, da je vozio preko stotinu kilometara na st. Kad sam vidio kako njegov automobil juri na nas, u meni se dogodilo nešto, što se često u velikim opasnostima pri vožnji gdje se radi o životu i smrti, pogođenima događa. Mogao sam istodobno, ni sam ne znam koliko misli međusobno povezati.

Nekoliko dana prije ovoga događaja čitav jedan dan sam apsolvirao trening sigurnosti u vožnji. Sada sam u onome trenutku u nutrini čuo glas: „U teškim situacijama pričekajte gotovo do posljednjega trenutka.“ Kad sam vidio kako na mojoj strani ceste na nas juriša vozilo, htio sam ustvari smjesta skrenuti ulijevo; ali u skladu s napatkom pričekao sam do posljednjega trenutka.

Istodobno mi je palo na pamet što mi je u Zürichu rekao onaj svećenik: „Vido sam nad tobom veliko svjetlo.“ U ovom trenutku opasnosti pomislio sam da je to veliko svjetlo značilo da ću sada otputovati u vječnost!

Nadalje sam razmišljao o tome kako će se osjećati moja žena ako se više ne vratim kući. Pomislio sam na hladnu vodu u jezeru u koju ćemo dospjeti i hoćemo li još uopće moći otvoriti prozor u vodi i spasiti se? Glavom su mi se motale i mnoge druge misli.

Automobil je naletio izravno na nas. Naš automobil sam usmjerio što je moguće bliže zidu stijene na našoj desnoj strani, tako da su vrata sa strane bila malo ogrevena. Tada se dogodilo nešto posebno: Vozilo iz suprotnoga pravca bilo je kao nekom nevidljivom rukom zaparalo mimo nas; i to tako da neposredno ispred nas udarilo u masivnu zapreku na rubu ceste i udarilo u zid stijene. Dva puta je nevjerojatno glasno prasnulo. Rekli smo jedan drugomu: „Ovaj to sigurno nije preživio.“ Policajac, koji je kasnije preuzeo uviđaj, pomislio je da je pravo čudo kako se to dogodilo, da smo svi preživjeli bez tjelesnih povrjeda. Vozilo je bilo potpuno uništeno, ali i mladi čovjek je bio gotovo neozlijeđen.

U normalnome slučaju o ovome doživljaju bih rekao da sam uza se imao dobra Anđela čuvara. Ali budući da je moj suvozač u tom

trenutku, kad je automobil na nas nalijetao, počeo glasno moliti: „Pod zaštitu se tvoju utječemo...“ (stara marijanska molitva koju uopće nisam volio), sada na to gledam malo drukčije. Ova molitva za mene je ukazivala na proroštvo koje je prošloga petka bilo nada mnom izrečeno. Isus je nadahnuo onoga svećenika da mi pokaže da me On sam povjerava zaštiti svoje Majke. Zato ovo izbavljenje iz životne opasnosti ne pripisujem mome Anđelu čuvaru, nego zaštiti Majke Božje. Ona mi je tada spasila život i za to sam joj neizmjerano zahvalan.

Neočekivano ozdravljenje

Godine 2002. kod mene su se pokazali različiti tjelesni simptomi: Boli na području grudnoga koša, osjećaji tjesnoće, vrtoglavica, napadi slabosti ... Nakon detaljnoga pregleda liječnica me je prebacila kardiologu. Nakon detaljnih pretraga pokazalo se da je uzrok tih simptoma bilo suženje srčanih . Već sam bio najavljen za operativni zahvat u bolnici. Tada sam dobio telefonski poziv od jedne meni nepoznata protestantskog pravnik. Ovaj je rekao da je po molitvi Fratella Cosima iz Kalabrije doživio snažno ozdravljenje.²⁷

²⁷ Fratello Cosimo rodio se u malome zaseoku imenom Snta Domenica di Placanica. Pohađao je samo osnovnu školu. U svoje slobodno vrijeme čuvao je ovce. Kasnije je njegovao svoju bolesnu majku sve do njezine smrti. Već kao dijete povlačio se Cosimo sve više na molitvu. Često je molitvu pretpostavljao svakodnevnim užiticima i igrama sa svojim drugovima.

Prvi puta mu se 11. svibnja 1967. ukazala Djevica Marija na maloj stijeni pored njegove kuće (zване Scoglio). Marija ga je zamolila da svoj život prikaže za obraćenje grješnika. Isus mu je za jednoga ukazanja objasnio da će – na zagovor Bogorodice – njegovo poslanje biti popraćeno znacima, kao što stoji zapisano u Markovu evanđelju. Otada je kao franjevac trećoredac živio pustinjačkim životom u strogu postu i molitvi.

Mjesto Madonna della Schoglio postalo je hodočasničkim mjestom za mnoge ljude iz čitavoga svijeta. Mjesni biskupi su to mjesto kao službeno mjesto molitve. Papa Franjo je u Rimu blagoslovio kamen temeljac za novu hodočasničku crkvu a mjesni biskup monsijor Francesco Oliva dao je 11. veljače 2016. tom milosnom mjestu dao status biskupijskoga marijanskog svetišta (Santuario diocesano Nostra Signora dello Scoglio). Svaki tjedan srijedom i subotom prima Fratello Cosimo po

Taj mladić posredovao mi je susret s Fratellom Cosimo koji se dogodio upravo na datum moga operativnoga zahvata u bolnici. Tako sam odgodio termin operacije i pošao k Fratellu Cosimo. Kad sam ušao k njemu, pokušao sam mu objasniti da je upravo toga dana trebala biti moja operacija u bolnici. Ali to što sam mu svojim nespretnim talijanskim jezikom rekao, bilo je: „Danas smo u bolnici.“ On se srdačno nasmijao i rekao: „Da, da! Ovdje smo u bolnici! NA koju nakanu da za tebe molim?“

Rekao sam mu svoju napamet naučenu rečenicu: „Molite za mene za sveto srce i ako je moguće za ozdravljeno srce.“ On je zatim kratko molio i blagoslovio me znakom križa na čelu. Zažarena lica me je pogledao i rekao: „Madonna će učiniti da kod tebe sve bude dobro!“ Pružio sam mu sliku na kojoj je bilo otisnuto suženje krvnih sudova oko srca i pitao: „Ovaj fizički problem tu također?“ On je rukom prešao preko slike i rekao: „Da, ona se zauzima i u ovome fizičkom problemu.“ Već na povratku u Švicarsku mogao sam ustanoviti da su svi simptomi bolesti nestali. Kod sljedećih pretraga rekao mi je liječnik da – kakvo je moje srce sada – nikakav zahvat više nije potreban. Za mene osobno bilo je to iskustvo ozdravljenja koje traje i danas.

Preko ovih i drugih iskustava postao sam siguran: Marija je još i danas, kao tada na svadbi u Kani, moćna zagovornica u potrebama nas ljudi! Bg se raduje kad se obraćamo Mariji. Njemu je čast, jer voli preko svojih ljubljenih stvorenja koji se u Nj pouzdaju, blagoslovno djelovati, posebno preko Isusove Majke! Zato sam sretan što smijem pripadati onoj generaciji koja Mariju danas naziva blaženom!

Podatci o slikama

stotinu osoba koji mu smiju donijeti svoje molitvene nakane. Postoji preko 8700 od liječnika potvrđenih ozdravljenja. Fratello Cosimo govori da iscjelitelj nije on. On samo govori ono što mu nadahne Duh Sveti. On nije „ništa posebno nego samo jednostavno oruđe u Božjoj ruci.“

Sadržaj

Predgovor

Uvod

1.

Povijesni vidici

2.

Marija u Svetome pismu

3.

Izričaji učiteljstva o Mariji

4.

Proročka dimenzija: Marijanska ukazanja

4.1 Najvažnija marijanska ukazanja

4.2 Hodočasnička mjesta

5.

Marija i mi

5.1 Usredotočena na Krista

5.2 Moguće poteškoće s Marijom

5.3 Koje mjesto pripada Mariji u mome životu?

6.

Oblici štovanja Marije

6.1 Molitve Mariji

5.2 Posveta Mariji

6.3 Marija, Majka reforme

6.4 Marija kao pomoćnica kršćanstva

6.5 Blagoslovljeni predmeti, medalje ...

7.

Marija kao razmrsiteljica čvorova

8.

Moj put s Marijom – jedno iskustvo

Podatci o slikama